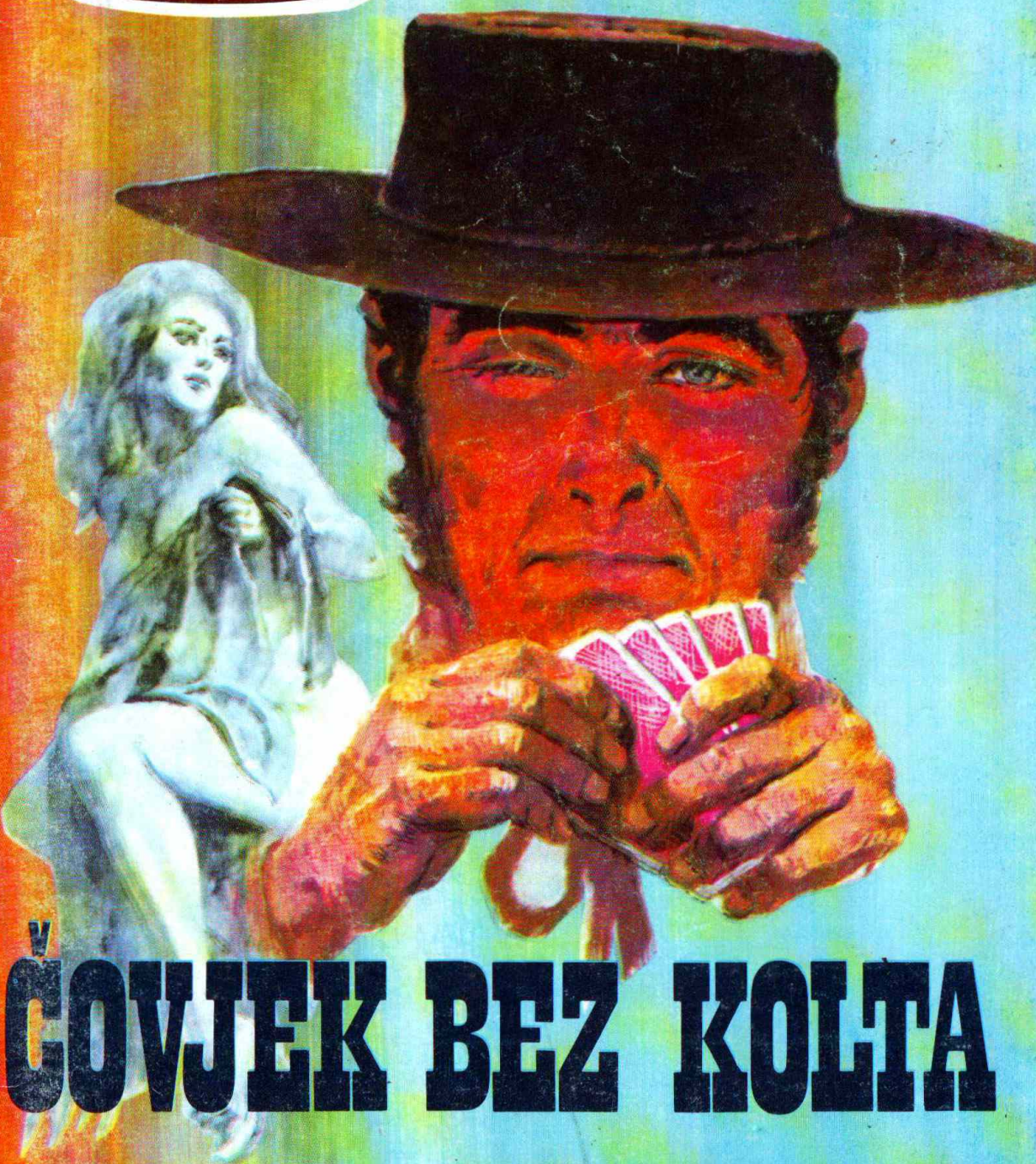

WESTERN ROMAN
LASO
CIJENA 15 d. BROJ 438

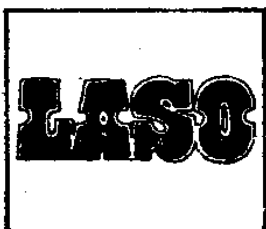
ČOVJEK BEZ KOLTA

Gordon F. Uvalde

ČOVJEK BEZ KOLTA

LASO 438

GORDON F. UVALDE: ČOVJEK BEZ KOLTA

Naslov originala: DER LÄCHLER DER EISENFAUST

Recenzija: Mladen Stary, književnik

**Copyright: Zauberkreis – Verlag, Rastatt, posredstvom
G.P.A. München**

Prijevod: Boren Rašpica

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Urednik: Marcel Čukli

SAVJET REDAKCIJE: Josip Adaković, dr. Vladimir Anić,
Ljudevit Bauer (predsjedavajući), Nenad Brixy, Tomislav
Butorac, dr. Adolf Dragičević, inž. Vesna Gazdag,
Marija Jurela, Borivoj Jurković, Želimir Košćević, Nada
Soljan, Ismet Voljević, Ana Župan-Bender. – **GLAVNI
I ODGOVORNI UREDNIK:** Borivoj Jurković

LASO - Izlazi svaki tjedan – Izdavač: RO Novinsko-izdavačka djelatnost
SOUR-a «Vjesnik» n.s.o.o. 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 –
Adresa uredništva: «Laso», Redakcija «Romani i stripovi», 41000 Zagreb,
Avenija bratstva i jedinstva 4, telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO
Štamparska djelatnost «Vjesnik» n. sol. o. – OOUR Novinska rotacija n.su-
bo i OOUR TM n. sub. o., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) «Vjesnikova» Press agencija Zagreb. Cijena
pretplate za godinu dana iznosi 780 d ili 702 d s popustom od 10 posto, a za 6 mjeseci
390 d ili 351 d s popustom. Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od
10 posto. Pretplata se uplaćuje općom uplatnicom u korist računa 30101-833-1216
SOUR «Vjesnik», Interna banka, s oznakom za «Laso». Cijena za inozemstvo: DM 1,80,
ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,00. – Cijena inozemne pretplate za šest mjeseci: DM
36,00, SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00, SFRS 36,00 HFL 37,00, US\$ 15,00 – Uplata za
devizni račun 30101-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb [za «Laso»].

Ekonomska propaganda: «Vjesnik», Agencija za Marketing, Zagreb, Trg bratstva i
jedinstva 6. Zadnja kolor-stranica 9000 d, c/b stranica 7000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za
prosvjetu, kulturu i fizičku kulturu SRH broj 2935/7 – 1973. od 26. XI 1973.

LASO 438 izlazi: 5. 03. 1982.

— Tu se ništa ne može izmijeniti — mrgodio se bankar Si Jones. — Taj je momak bez kolta prekjučer dojahao u grad i pokazao valjan kupoprodajni ugovor. Smithersov ranč je njegov.

Sučelice bankaru sjedila je Velika trojka, trojica najvećih rančera u tom dijelu Novog Meksika koji su bili osnovali i Udruženje rančera kako bi lakše mogli vladati krajem oko Bucksnorta. Dosad im je sve polazilo za rukom, ali na vrhu je još sjedio bankar Jones koji ih je opskrbljivao potrebnim novcem.

— Kako je to samo taj nitkov izveo? — žestio se Jud Dixon. — A mi Smithersovu dolinu već pet godina koristimo kao ljetni pašnjak.

Dixon je bio najgrublji od trojice, opasniji i od Ala Basta, silovit, ali i izuzetno lukav.

— Bez obzira na to kako se domogao ranča i odakle dolazi, momak je ovdje — reče Ed Brux, najmiroljubiviji među tro-

I

jicom rančera, spreman da se pomiri s gubitkom ljetnog pašnjaka. Udruženju je prišao samo zato što su mu ostala dvojica bili susjedi i na to ga nagoovorili.

— I namjerava ostati! — vikao je bankar.

Glas mu je odavao i čuđenje. Kao da se ne može dovoljno načuditi tom šašavom momku bez kolta što je na tako nešto i pomislio.

U očima Ala Basta bljesnu srdžba.

— Ne preostaje nam drugo nego da ga obeshrabrimo. Odmah, na samom početku.

Bankar ga iskosa pogleda i blijedo se osmjehne.

— Još ga niste vidjeli — u glasu mu se naziralo upozorenje. Nervozno je prevrtao olovku u ruci. Htio je zapravo nahuškati Basta, čovjeka koji bi išao i glavom kroza zid, a upravo takav im je sada bio potreban. — Savjetujem vam da ga ne uzimate olako.

— Da mu samo vidiš bradu — reče Jud Dixon potaknut istom

željom kao i bankar. — Tako je velika i tvrda da bi njome mogao blokirati Veliki kanjon.

— A oči! — upadne Brux, koji je zaista i mislio ono što je govorio. — Duboke i pakosne. A tek ručetine?

— Prokletstvo! — prezirno se naceri Bast. — Kukate poput starih babetina. Meni takav ne može utjerati strah u kosti. Ako ga se vi, gospodo, bojite, prepustite ga meni. Poslat ću ga tamo gdje mu je mjesto. Ukrotio sam već i takve koji su se smatrali neukrotivima. Ja ću...

Naglo je zašutio, jer su se vrata ureda otvorila. Četiri glave su se okrenule, a četiri para očiju zablenu u čovjeka koji se usudio nenajavljen ući u bankarev privatni ured. Stajao je tamo s osmijehom na licu i motrio ih.

Bio je visok i mršav. Čelično-plave oči promatrale su ih po-drugljivo. Usne ispod kukasta nosa izvio je u ironičan osmijeh.

— Momak bez kolta! — ote se bankaru.

Čovjek na pragu teatralno skine šešir.

— Imate pravo, kao i uvijek, gospodine Jones.

— Želite li nešto od nas, neznanče? — otrese se Dixon.

Na neznančevu se licu ugasi osmijeh i sada se doimao mrko i neprijateljski.

— Baš tako, čovječe — reče. — Kada sam jučer bankaru Jonesu pokazao kupoprodajni ugovor za Smithersov ranč, time sam mu htio jasno dati do znanja kako ne želim da me itko ometa prilikom preuzimanja ranča. A ni ja neću ubuduće nikome smetati. Čini se da su mo-

je dobre nakane pale na neplodno tlo.

— Kako to mislite? — uzvrploji se bankar.

— Dovoljno je da vas čovjek vidi ovako na okupu i čuje što ste nakanili.

— Zar ste prisluškivali? — ozlojedi se bankar.

— Naravno — odvrati neznanac hladnokrvno. — Od mene se možete svemu nadati. Ovaj put nemate posla s nekim tko samo misli da nešto vrijedi. Pazite da ne opečete prste.

— Tko ste vi, do đavola? — nakostriješi se Jones.

— Nasmijani Smith, čovjek kojemu nije potreban kolt. — Činilo se da im njegov nadimak nije ništa govorio, pa je neznanac dodao: — Nasmijani Smith iz Painsticka.

Zgledali su se i slegli ramenima. Ni to očito nije pobudilo željenu reakciju.

— A taj Nasmijani Smith, gospodo, tako je miroljubivo stvorenje da slično ne biste našli i kada biste desetak dana jahali uokolo. Ali kada mi netko stane na kurje-oko, pobjesnim!

Al Bast prasne u smijeh.

— Baš si neki vjetrogonja! Da si dosad cijelo to hvalisanje mogao pretvoriti u dolare, zacijelo bi već bio milijunaš.

Neznanac izvije obrve. Dobrodušno se osmjehujući i raširenih ruku pride bliže.

— Ali, gospodo, ako malo promislite, sami ćete se uvjeriti...

Rančer Bast motrio ga je po-drugljivo. Odjednom je brzo sunuo rukom prema neznančevoj glavi. Ali na veliko zaprepaštenje ostale dvojice, Smith, kojem s lica nije silazio smiješak, vješto se odmakao i napadača dva

puta snažno pljusnuo po obrazu.

Proteklo je nekoliko sekundi, a ošamareni se Bast još nije bio pribrao od iznenađenja. Tada mu se lice prelije rumenilom i brzo se maši za kolt. Visoki se neznamac nagne nad protivnikov stolac i kad je rančer htio dršku kolta obujmiti prstima, zgrabi ga za ruku i zaokrene je.

— Jaooj...! — bolno zastenje Al Bast.

Smith mu drugom rukom iz korica izvuče kolt i baci ga u suprotni kut. Zatim pusti rančera i odmakne se dva koraka unatrag.

— Revolveri su najpodliji izum, moja gospodo. Izmislio ih je davao da bi upropastio čovječanstvo. Nego, spomenuli ste hvalisanje. Što ste time htjeli reći?

— Bezobrazni skitnico! — prasne Bast izbezumljen od bijesa. Stigao je izgovoriti samo te dvije riječi, a onda ga Smith tresne po bradi tako snažno da je zajedno sa stolcem odletio natriške sve do zida. Prije nego je pao na pod, Smith mu priskoči gipko poput mačke i još jednom ga žestoko udari u bradu.

— Ništarijo! — viknu prijeteci Jud Dixon i pokuša povući kolt.

Za razliku od Basta, uspjelo mu je prstima obuhvatiti dršku kolta, ali to je bilo sve. Udarac ga je dohvatio po lijevom obrazu upravo kada se naglo uspravo. Srušio se zajedno sa stolcem i ostao ležati.

Trljajući zapešće, Smith se ironično osmjehivao Jonesu i Bruxu. Njih dvojica još se nisu oporavili od iznenađenja.

— Nadam se da će mi gospoda oprostiti — rugao se Smith

— što sam bio nešto grublji. Priznat ćete da su me na to nagnale okolnosti.

— Trista mu gromova! — Brux je zapanjeno zurio u dvojicu onesviještenih rančera. Koliko snage u tim šakama!

Bankar se stisnutih usana netremice zagleda u Smitha. U očima mu je zaiskrilo.

— Osobno ste bili svjedoci — govorio je mirno Smith — da su momci htjeli tako i nikako drukčije. Zar ne?

Brux i Jones izmijene poglede. Nakon kraćeg oklijevanja rančer kimne, a i bankar se povede za njim.

— Znači, sve je opet u najboljem redu — reče Nasmijani Smith kao da mu je od toga zaključka laknulo. — Uvjeren sam, gospodo, da ćete se složiti sa mnom kako na svijetu nema ničega ljepšeg od ljubavi prema susjedima. I zato, kad god se netko ogriješi o to načelo, činiš mu najveću uslugu tresneš li ga u bradu.

Dok je Jones zbunjeno treptao očima, Bruxu se lice ozari. Smith zaključči da pred sobom ima dobroćudna čovjeka.

— A sada prijedimo na posao.

— Kakav posao? — uskomeša se bankar.

— Strpite se malo, sve u svoje vrijeme. U Bucksnot sam došao da se posvetim uzgoju stoke. Zbog toga sam kupio Smithersov ranč i na njemu ostajem. — U očima mu bljesne prijetnja. — Od toga me neće odvratiti nikakvo rančersko udruženje, to vam jamčim.

Dok se Bruxu na licu moglo pročitati nešto nalik na odobravanje, bankar ustane i reče s visoka:

— Čini se, Smithe, ili kako se već zovete, da niste upoznati s ovdašnjim prilikama.

— Da čujem.

— Ništa se ne događa ako to ne odobri Velika trojka, odnosno Dixon, Bust i Brux.

Bankar pokaže na trojicu rančera. Dvojica na podu počela su se micati.

— Oni već pet godina koriste Smithersovu dolinu kao ljetni pašnjak i toga se neće odreći.

— Ako im je dolina bila potrebna, zašto je nisu kupili? — upita Smith.

— Htjeli su, ali nikako nisu mogli doći do vlasnika. Ipak znam rješenje koje će zadovoljiti obje strane.

— Da čujem.

— Prodajte im ranč. Koliko tražite?

Smith je neko vrijeme po-drugljivo promatrao bankara.

— Zar maloprije nisam bio dovoljno jasan?! Rekao sam da ću se baviti uzgojem stoke. Pri-laze dolini pregradit ću žičanom ogradom da se moja stoka ne miješa s vašom.

— Vaša stoka? — zbuni se Jones.

— Da. Ovih dana stiže željeznicom.

— Podići ćete žičanu ogradu? — zgrozi se Brux.

— To nećete učiniti Smithe! — reče bankar prijeteći.

— Ma nemojte — nasmiješi se Smith. — Baš me zanima tko će me u tome spriječiti?

— Promislite, čovječe! Nitko se ne može suprotstaviti »velikoj trojci«. Zgnječit će vas kao muhu. Uostalom, sreća vas je ostavila na samom početku.

— Budite ljubazni, pa mi

objasnite — hinio je Smith naivnost.

Bankar pokaže na dvojicu rančera koji su već dolazili svi-jesti.

Kad se ova dvojica sasvim osvijeste, bit će željni krvi. Za vas bi bilo najbolje da bez oklijevanja uzjašete svog čilaša i odmaglite što dalje.

Smith zaniječe glavom.

— To nikada nećete doživjeti, dragi prijatelju. Dat ću vam do-bar savjet. Prenesite ga i ovoj dvojici koji ga sada ne mogu čuti. Živite i pustite druge da žive. Ili ću biti prisiljen da među kotače toga vašeg udruženja gurnem motku pa će se prestati dalje koturati.

Smith se još jednom podrugljivo osmijehne, okrene na peti i iziđe iz ureda.

II

U salunu »Visoka boca« Smith se najprije osvježio i uta-žio žed. Zatim je sve prisutne častio pićem i obznanio da za-pošljava kauboje, ali kada se doznalo da je posrijedi Smithersov pašnjak, nestalo je prvobitnog zanimanja.

— Tako jadno društvo kao va-še još nisam susreo — mrmljao je Smith náuštajući lokal. — Odmah se povlače čim čuju ri-jech Udruženje.

Neće mu preostati drugo nego da unajmi nekoliko kradljivaca stoke.

Zaokupljen takvim mislima zaputio se prema staji u kojoj je bio ostavio čilaša. Odjednom se zaustavi i ljutito stisne šake.

Bosonogo, crnokoso djevojče u izbljedjeloj crvenoj haljini otimalo se visokom mišićavom muškarcu.

Smith potrči.

Djevojka je noktima grebla nasilnika po licu.

— Pusti me, prokletniče, — povikala je, načas se istrkla i ispod haljine izvukla mali nož. — Pusti me ili ću ti izrezati srce.

Ali prije nego je dospjela ostvariti prijetnju, čovjek je vješto zgrabi za ruke.

Uto dotrči Smith i zgrabi ga za ovratnik i tako snažno ga potrese da je čovjek odmah ispustio svoj plijen.

— Znaš li uopće što radiš, prijatelju — zareži Smith — tako se ne postupa s mladim damama, ako nisi znao.

— S damama! Što ne kažeš? — nasmije se čovjek oporavivši se od iznenađenja. — Ona je najobičnija mješanka i svaki je bijelac može imati ako je ukroti. A ja ću je ukrotiti, tako mi svega!

Smith se nasmiješi. Nasilnik je bio otprilike njegove visine. Smith nije volio takve grubijane. Ništa na visokom muškarcu nije mu se svidalo, ni crna bradica kojom je ukrasio preplanulo lice niti oči u kojima se nazirala prijetnja. Bile su to oči nemilosrdnog revolveraša na što su upućivala i dva nisko obješena kolta.

— Ukrotiti je ili joj slomiti vrat? — reče Smith prijeteći.

Čovjek ga je bijesno gledao, a zatim se okrene djevojci koja se bila odmakla nekoliko koraka.

— Pridi i reci svom zaštitniku da se nosi bestraga!

— A ako to ne učini? — prijeteći upita Smith.

U revolveraševim očima zaiskri.

— Onda ću i tebi slomiti vrat.

Smith zavrti glavom.

— To ne bi bilo čovječno — ukori visokog revolveraša.

— Nosi se do đavola! — zaurala revolveraš. — Gubi mi se s očiju!

Zakoračio je korak naprijed.

— Zar se tako govori nekome koji želi mir — hinio je Smith čuđenje htijući još više razdražiti protivnika.

Revolveraš spusti šake na drške koltova a Smith se tada zagleda u jednu točku iza njegovih leđa. Varka nije uspjela, ali je Nasmijani Smith već bio smislio novu.

Već je bio doznao da je revolveraš Bastov prijatelj i da mu je bio predradnik dok su još tri ranča bila samostalna. Zahvaljujući Bastovu zauzimanju, Black Potak, kako se revolveraš zvao, postao je predradnik na udruženom ranču Velike trojke. I zato revolveraš više nije posumnjao u trik kad je neznana izgovorio ime njegova bivšeg gospodara.

— Baste, ne miješajte se u ovo — povikao je Smith nekome iza Potakovih leđa.

Revolveraš je istog trenutka odmakao ruke od koltova i okrenuo se, a Smith priskoči dugačkim korakom i strelovito mu izvuče oružje iz korica.

Prevareni se revolveraš naglo okrene lica izobličena od bijesa.

— Trista mu...

Psovku nije uspio dovršiti. Smith ga je drškom kolta tresnuo po glavi i on zaglavinja, a tada ga pogodi još jedan udarac drugim koltom. Ne ispustiv-

ši ni glasa, Black Potak se svali na zemlju.

Natezanje između revolveraša i crnokose djevojke privuklo je desetak znatiželjnika. Smith ih redom pogleda opazajući kako su istodobno i začuđeni i zavidljeni.

— Ima li tko što protiv? — upita osmjehujući se.

Zgledali su se u nedoumici, ali se nitko ne oglasi. Komentar su očito ostavili za poslije. Smith se okrene djevojci u iznošenoj crvenoj haljini.

Nije mogla imati više od sedamnaest godina. Oko vrata joj je na tankom lančiću visio zlatni medaljon, zacijelo amajlija od koje se unatoč siromaštvu očito nije htjela odvojiti. Sitna, ali skladno građena doimala se uistinu vrlo privlačno.

Neko ga je vrijeme motrila tamnim očima, a zatim progovori:

— Čini se da je senjor stekao ljutog neprijatelja — obratila mu se s poštovanjem. Držanje joj, međutim, nije odavalo poniznost. Ponosno je zabacila glavu dok je nogom pokazala na nepomično tijelo na zemlji.

— Zacijelo ga ne poznajete?

Nasmijani Smith zaniječe glavom.

— Tko je taj opasni momak?

— Black Potak, predradnik Udruženja. Tako sam čula od ljudi. Čovje koji ne oprašta ni mnogo manje stvari. Bit će najbolje da ga se klonite.

Smith odmahne rukom.

— Oh, za to uvijek ima vremena. Momak se još neko vrijeme neće probuditi. A kako se ti zoveš, djevojko?

— Dolo, senjor.

— Dolo?

— Da. To je skraćenica od Dolores. — Upitno ga je motrila neko vrijeme crtajući nešto nožnim palcem po prašini. — Zar vam se ne sviđa?

— Sviđa, kako ne — trgne se Smith kojem su glavom prolazile druge misli. — Nego, i za tebe bi bilo najbolje da bez odlaganja odeš kući. Kada se momak osvijesti, mogao bi te ponovo napastovati.

— Ah, senjor, — glas joj je zvučao žalosno — nemam kuće, ali imam ovo. — Ispod haljine je izvukla nož i pokazala mu ga. — Ne bojim se nikoga.

Smith baš nije bio uvjeren u to. Kada se revolveraš osvijesti, prvo će na njoj iskaliti bijes, a nitko neće smoći snage i hrabrosti da ga u tome spriječi i tako se zamjeri predradniku sve-moćne Velike trojke.

Odjednom mu sine.

— Znaš li što? Ja imam ranč, a potrebna mi je domaćica i kuharica. Hoćeš li prihvatiti taj posao? Veliku ti plaću ne mogu obećati, ali ti mogu jamčiti da te više nitko neće napastovati.

— Oh, to je lijepo od vas, senjor. Ali ne mogu prihvatiti.

— Zašto? — namršti se Smith.

— Navukla bih vam samo nevolju na vrat.

Oči su joj, međutim, govorile drugačije.

— Ne brini o tome, ninja — osmjehne joj se Smith. — Nevolja i ja stari smo drugovi. Nego, imaš li konja? Caballo?

Ona zatrese glavom.

— Ništa zato, nabavit ću ti.

Poveo ju je u staju za iznajmljivanje konja.

Vlasnika nije bilo ni u zgradi ni u susjedstvu. Bez mnogo promišljanja Smith osedla svoga čilaša, a za djevojku žučkastoga kulaša. Na stolu malena sobička ostavio je poruku vlasniku konjušnice kojom mu je javljao da je na neko vrijeme unajmio kulaša. Ostavio je i novac i Potakove koltove.

Kada je izišao, djevojka je već bila u sedlu. Pogled je malo zadržao na lijepo zaobljenim koljenima koje nije opalilo sunce. Pružala je dražestan prizor i on se iskašlje kako bi prikrrio zbuñjenost.

— Požurite, senjor — požurivala ga je. — Potak se upravo priđiže.

Smith uzjaše. Zaključio je da će biti bolje da odjašu kroz stražnji izlaz.

III

Tragovi kotača vodili su preko pustare. Okupano suncem, okolno je stijenje blještalo žuto i zelenkasto. Kamenjar nazvan Davoljom čizmom bio je duži od šezdeset kilometara, a u sredini te divljine bio je cilj njihova puta, Smithersova dolina, kotlina promjera dvanaest kilometara, obrasla sočnom travom i posuta šumarcima, pravi raj usred negostoljubive prirode.

Smith se s vremena na vrijeme ogledavao, a nakon petnaestak kilometara zaključio da ih slijedi veća grupa jahača. Odmah su ubrzali kako bi zadržali istu udaljenost. Premda je Nasmijani Smith mnogo držao do svojih šaka, znao je da neaoružan ne bi imao nikakvih izgleda.

Ugledavši odvojak u pokrajini

klanac, zaustavi konja. Ni djevojci nije promaklo da ih progone. Sad se već jasno čuo konjski topot.

— Ne znam tko nam je to za petama — reče Smith — ali mislim da će biti najbolje da skrenemo. Na kamenitom tlu jedva ćemo ostavljati tragove, pa će se progonitelji morati razdvojiti. Nema sumnje da traže baš nas jer ovaj put vodi samo na moj ranč.

Ujahali su u uski klanac. Već nakon nekoliko okuka tlo je postalo pjeskovito, pa su mogli brže jahati. Ali kada su na sljedećoj okuci obišli visoku stijenu zabrinuto su potegli uzde.

Ujahali su u čorsokak.

Neugodno iznenađenje pogodilo je čak i uvijek optimističnog Nasmijanog Smitha. Topot je odzvanjao klancem kojim su upravo bili prošli. Lukavstvo nije urodilo plodom.

— Ti ostaješ ovdje, Dolo — reče djevojci — a ja ću im pojahati u susret. Tebe će ostaviti na miru.

Ona odlučno potrese tamnim uvojcima.

— Ne, bolje da ostanemo zajedno. Tako se neću bojati.

Smith se složi klimajući glavom.

— Neka bude tako. Pričekajmo ih ovdje.

Nije potrajalo dugo i topot se pretvorio u gromoglasnu tutnjavu. Iza zavoja se pojavi prvi jahač, za njim još petorica. Postavili su se u polukrug oko Smitha i djevojke. Prašina koju su podigli polako se slijegala.

— Tako, znači, uhvatili smo vas — oglasi se pobjedonosno visoki bradonja.

Smith se zapiljio u šerifsku

zvijezdu na čovjekovim grudima.

– Samo mi je još šerif nedostajao – reče Smith s prizvukom poruge u glasu. – Što li je samo posrijedi?

– Nešto zbog čega ćeš omastiti uže.

Smith izvije obrve hineći čuđenje.

– Ja? Zbog čega, ako smijem pitati?

– Zbog otmice djevojke i krađe konja, a takvi se slučajevi u nas rješavaju kratkim postupkom. Zato, recite ukratko što imate reći u svoju obranu. Inače ćemo potražiti najbliže stablo.

Smith promotri ostale članove potjere. Među njima je bio i vlasnik konjušnice i nekoliko kauboja koje je u salunu častio pićem.

– Znači, ja sam otimač djevojaka i kradljivac konja – reče vrteći glavom. – Prvi put čujem tako nešto. Nego, o kakvom je konju i kojoj djevojci riječ?

– O ovoj djevojci i konju na kojem jaše – nakostriješi se šerif ljutito sijevajući pogledom.

– Gotovo je upropastio moju kulaša – jadikovao je vlasnik konjušnice.

Smith se zapilji u suhonjava čovjeka.

– Tko tvrdi da sam ukrao toga konja?

Čovjek u neprilici skrene pogled u stranu. Kratko je oklijevao, a onda se trgne i prkosno isturi bradu.

– Ja. Ja vas optužujem da ste mi ukrali konja.

– Kako možete tvrditi tako nešto – kad ste na stolu našli moju poruku i dovoljno novca. No, što kažete?

– O čemu to govorite? – branio se vlasnik konjušnice prezirno se osmjehujući. – Nisam našao ni poruku ni novac. Mogli ste izmisliti kakvu bolju ispriku.

Pogriješio sam, pomisli Smith gorko. Ali vrijeme je prolazilo i nešto je valjalo smisliti. Bilo što.

– Kako možete tvrditi da sam vam ukrao kulaša, a poruku niste ni vidjeli.

– Vidio vas je Potak – uleti čovjek u zamku.

– Što je vidio?

– Vidio je kako mi kradete konja i djevojku prisiljavate da uzjaše. On vas je u tome pokušao spriječiti, ali ste ga tresnuli po glavi. Ne pokušavajte se izmotavati jer smo mu šerif i ja pregledali čvoruge na glavi. Pravo čudo da ga niste ubili.

Smith svrne pogled na šerifa, a ovaj potvrdno kimne. Potak je, dakle, sakrio cedulju i uzeo novac. Ponovno se oglasi šerif:

– Ako je to sve što možete reći, ne preostaje nam drugo nego da potražimo kakvo stablo. Htio bih se na vrijeme vratiti za ručak.

– Imam još mnogo toga reći.

– Smith se zapilji vlasniku konjušnice u oči. – Je li vam Potak rekao i da sam ga tresnuo svojim vlastitim koltom?

– Svakako.

– Ako je tako, shvatit ćete da laže – reče Smith dižući ruke.

– Dobro me pogledajte i uvjerit ćete se da nisam naoružan. Koltom se nikada ne služim, a to može dokazati ovaj... i ovaj... i ovaj. – Oni su me vidjeli u »Visokoj boci« i mogu potvrditi da nisam nosio kolt.

Šerif pogleda prozване ljude,

a oni kimanjem potvrde Smithove riječi.

— Nešto mi nije jasno — reče šerif vrteći glavom. — Vidio sam ozljede na Potakovoj glavi i zakleo bih se da potječu od udarca kolta. Ako to vi niste uradili, tko je onda?

— Ispričat ću vam sve redom. Ja sam ga zaista tresnuo.

Šerif se uzvrpolji.

— Znači, ipak...

— Samo polako, šerife — prekinu ga Smith. — Saslušajte me do kraja.

Zatim mu ispriča kako je priskočio u pomoć djevojci koju je Potak zlostavljao a Potaka oborio njegovim koltom.

— A on je, da mi se osveti, pokupio u konjušnici cedulju i novac.

Šerif sumnjičavo zavrti glavom.

— Grom i pakao! Smislili ste zaista lijepu priču!

— Bilo je baš tako kao što je rekao — umiješa se odjednom djevojka — Od riječi do riječi. Vidjela sam vlastitim očima kako je na stolu nešto napisao i pokraj toga ostavio novac. Ne mogu dopustiti da mu natovarite na leđa nešto za što nije kriv, samo zato što je mene poveo sa sobom.

Šerif ju je nekoliko trenutaka oštro promatrao.

— U redu, povjerovat ćemo ti, a njega osloboditi optužbe pod jednim uvjetom: da kupi toga konja.

Smith se raspali.

— Da kupim to kljuse koje je dva podiže noge! Ne dolazi u obzir!

U razgovor se umiješa vlasnik konjušnice namjestivši na lice tugaljiv izraz:

— A tko ga je doveo do tog stanja. Pogledajte ga samo!

— A tko je za to kriv? — nakostriješi se Smith i pokaže šerifa. — Da on nije poveo potjeru, i to na temelju lažnih optužbi, ne bismo jadno kljuse tako izmorili. Naknadu štete zatražite od Okružne uprave. Da nisam dobrodušan kao što jesam, i ja bih podnio sličan zahtjev za čilaša.

Šerif se jedva suzdržavao da ne plane.

— Štooo! — naposljetku prasnje. — Ovo prelazi svaku granicu! Ali još nismo gotovi. Ako vas je djevojka oslobodila optužbe da ste ukrali konja, potvrdila je da ste je oteli i povelili iz grada. Vežite ga, momci, i s njim u zatvor. Poznavajući našeg suca, možemo biti sigurni da će dobiti ono što je zaslužio.

Zašto se djevojka tako dvosmisleno izrazila, ljutio se Smith osjećajući kako ga napušta samopouzdanje. A već je bio uvjeren kako se izvukao. Uostalom, malo se utješi, njezino bi svjedočenje bez sumnje odbacili da je u cijelosti išlo njemu u prilog. Proglasili bi je njegovom suučesnicom.

Šerif mahne dvojici pratilaca. Jedan skine sa sedla laso, ali tada djevojka ponovo priskoči Smithu u pomoć:

— Gospodine šerife! — zava-pi zdvojno. — Ne vezujte ga, molim vas. Senor Smith je dobar čovjek. Obećao je da će me odvesti na svoj ranč i pozvati svećenika da nas vjenča.

— Štooo! — razrogači šerif oči. — Hoćeš reći da ti je Smith obećao da će te uzeti za ženu! Tebe?!

Dolores polako obori pogled

i pogleda svoju pohabanu odjeću. Oči joj se ispune tugom. Je li poziv na ranč bila samo gruba šala?

Smith je nekoliko trenutaka bio zatečen neočekivanom izjavom. Kad su se djevojčine oči zasuzile i niz obraz joj se skotrljala prva suza, odvrati pogled u stranu.

Malo je nedostajalo da pomisli kako je sve to vješta igra. Pred sobom je imao djevojku koja je znala ganuti i izmamiti suze na oči, lukavku koja je majstorski odigrala ulogu. Nije bilo nikakvo čudo što je šerif Dan Hellman povjerovao njevoj priči. Zajapuren i otvorenih usta, neko je vrijeme u nju pijlio.

— Trista mu... — započne s prizvukom ispričavanja u glasu. — Nisam tako mislio... Strašno mi je žao, senorita!

U Smithu je već sazrela misao da će se morati uklopiti u predstavu. Nagnuo se u sedlu i vitku djevojku utješno obujmio oko ramena.

— Pa vidite! — uskomešao se šerif — On vas voli. Nadam se da ćete uz njega biti sretni.

Naglim pokretom ruke pozvao je svoje ljude. Bez pogovora su ga poslušali i odjurili klancem. Jedino je vlasnik konjušnice malo oklijevao i dva puta se osvrnuo kao da nije mogao prežaliti izgubljeni dobitak.

IV

Nasmijani Smith je danju obično bio zaposlen postavljenjem ograde kojom je htio zatvoriti prilaz u kotlinu od strane pašnjaka Velike trojke. Kauboji Udruženja još nisu bili po-

čeli tjerati stoku na ljetni pašnjak, a Smith se nadao da neće ni pokušati.

Dolores mu je pripremala izvrsna jela. Jedino su ga uznemiravali njezini čudni pogledi kao da je još nešto očekivala, kao da nije bila sasvim zadovoljna, ali Smith je uzalud pokušavao dokučiti što je posrijedi.

Dolores je jednoga prijepodneva najavila da valja očistiti kuću od podruma do tavana. Smith je do tada uvijek spavao u brvnari namijenjenoj kaubojima, ali joj je odlučio pomoći u velikom čišćenju kojem se djevojka veselila.

— Što da uradim? — upitao je pošto je Dolores na travi isprašila sag.

— Odnosite ga u kuću.

— Si, djevojko lijepih očiju — osmijehne se Smith.

Ona se zaustavi u pola koraka i radoznalo ga pogleda.

— Zašto me uvijek tako zovete kad me ne volite? Otkad smo došli ovamo iz dana u dan očekujem da ćete mi reći: — sutra ćemo se vjenčati, a vi samo ponavljate da sam odlično izvela ono sa šerifom.

On je zabezeknuto pogleda. Ispustio je sag i sav u neprilici, tražio najprikladniju riječ.

— Zaboga... — promuca. — Zar sam ti ikad obećao da ćemo se vjenčati?

Ona mu se zagleda u oči.

— Pred šerifom ste šutjeli, — predbaci mu — a onaj tko šuti pristaje. To je bilo nešto poput zaruka. Zar nikad niste pomisli li što bi šerif uradio da dozna kako se još nismo vjenčali.

On zbunjeno zatrese glavom.

— Zaboga, djevojko! Nisam

zaljubljen ni u tebe niti u koju drugu. Nikad nisam bio zaljubljen. Nisam od onih kojima se brak stalno mota po pameti.

Nakon toga ljutito se okrene i ode prema staji. Pritisla je podnevna vrućina, pa je sjeo u hlad trijema. S vremena na vrijeme pogledao bi prema kući, ali se djevojka nije pokazivala.

Razmišljao je o prijašnjim vlasnicima ranča, Smithersovima. Kopkalo ga je zašto su glavnu stambenu zgradu, nalik utvrđi, sagradili tako debelih zidova. O njima je mnogo čuo. Glava obitelji bio je osuđen i obješen kao pljačkaš kočija pošto je dugo uspješno djelovao u kraju oko Bucksnorta. Da li se, kada mu jednom pođe naopako, tu kanio skloniti pred zakonom? Kakva li je samo vrata napravio! Od debele hrastovine okovane željezom. Cijela se kuća doimala poput tvrđave koja bi mogla izdržati dugu opsadu.

Iz razmišljanja ga prene topot kopita. Neki se jahač primicao ranču.

Jahači Velike trojke? zacijelo ne. Čuo se samo jedan konj, a Udruženje, ako mu već na ranč bude poslalo jahače, poslat će ih nekoliko.

Jahač je naposljetku ujahao u dvorište, prekriven prašinom i očito vrlo umoran. Nemaran izgled i istrošeno odijelo ukazivali su da je posrijedi kauboj-skitnica. Skinuo je šešir i nadlanicom obrisao čelo.

– Sjašite, čovječe – pozove ga Smith.

Neznanac se široko osmjehne.

– Prokleta sam ožednio na toj vrućini.

– Da, prilično je pripeklo – složi se Smith. – Zacijelo vas čeka put.

– Pa, koliko bude potrebno – neodređeno odgovori plavokosi čovjek. – Otkad znam za sebe, naprosto sam srastao sa sedlom, pa i ne opažam kilometre koje prelazim.

Sjahao je, priveo konja u hlad i prišao Smithu.

– Tražim posao – reče kratko.

Smith se iznenadi. Čovjeka je već bio vidio u Bucksnortu i držao ga mještatinom.

– Trista mu čuda! Tko bi se tome nadao?

Čovjek nakrivi glavu i zaškili.

– Čemu?

– Pa, tome da je nekome u ovom kraju do posla. I da se ne boji Udruženja.

– Glad ne pita, gospodine – odgovori neznanac. – A što se tiče Velike trojke, daleka im kuća.

Smith ga pažljivije pogleda.

– Zar ste se već posvadili s njima?

Plavokosi čovjek slegne ramenima.

– Kako se uzme. S njihova ranča ne nosim baš lijepe uspomene.

Radili ste za njih?

– Tako je. Zovem se Buck Tranter.

Smith se pomno zagleda u kauboja. Bilo je u njemu nešto što je izazivalo pažnju. Je li revolveraš, pomisli Smith, ili su ga na ranču Velike trojke upotrebljavali za posebne zadatke. Vraćanje ukradene stoke, na primjer.

– Drago mi je što smo se

upoznali – reče i pruži neznancu ruku. – Ja sam Smith.

U neznanačevu pogledu zaiskri.

– Smith! Znači, nisam se prevario. Kada sam vas ugledao u gradu pomislio sam da ste to vi. Znači, Nasmijani Smith, koji je sredio bandu Jima Wheatleyja.

– Tako je, ali više se ne bavim tim poslom. Ovamo sam se doselio da počnem miran život.

Buck Tranter nabra obrve.

– Eh, baš ste našli kraj gdje ćete mirno živjeti. Gdje su vam pucaljke?

Smith raširi oči hineći iznenađenje.

– Pucaljke! jeste li pri sebi, čovječe? Zar bih se s dva kolta o boku mogao posvetiti mirnom životu? Sada se držim gesla: živi u miru i voli svoje susjede, pa čak i Udruženje.

Tranter se namršti.

– Da vam kažem što će vam pisati na grobu?

– Samo recite.

– Umro je od silne ljubavi prema susjedima.

– Znači, vi svoj kolt ne nosite za ukras.

– Nisam razmetljivac, ali vam mogu reći da ih je malo koji se mogu sa mnom mjeriti u brzom povlačenju i preciznom pucanju.

Smith se nasmije.

– Oh, Tranteru, zašto ste tako skromni. Gdje vam je kruna?

– Kakva kruna?

– Ona što stoji na glavi kralja hvalisavaca. Nego, prijedimo na stvar. Jeste li ikad radili s ovcima?

– Štooo?! – Tranter se ukoči, malo zabaci glavu i počne njušiti na sve strane. – Utjerali ste

mi strah u kosti. Nasmijani Smithe. O kakvim to ovcima govorite?

Smith duboko uzdahne i zavrti glavom.

– Ovo će biti ovčarski ranč, momče. Ovce samo što nisu stigle. Željeznicom, utovarene u tri vagona.

Tranter zabaci šešier na potiljak i počea se po tjemenu.

– Ne razumijem. Ne doimate se tako da biste se mogli posvetiti uzgoju smrdljivih ovaca.

– Znam.

– Pa zašto onda...

– Želim se posvetiti govedima, ali najprije ću početi s ovcima. Poslužiti ću se njima kao trajnim oružjem.

– Ništa ne shvaćam.

– Tajnim oružjem u sukobu s Udruženjem, a čovjeku koji bude mogao izdržati njihov miris i koji se zna služiti koltom plaćat ću sto dolara mjesečno.

Tranter raskolači oči.

– Trista mu... Ne morate više tražiti takvog čovjeka. Za takvu plaću čuvao bih i tvorove. Ali, čovječe, tko će sve to platiti?

– I tome sam se jađu dosjetio. Počet ću se baviti turizmom. U posljednje vrijeme nekako se udomaćilo da momčići s Istoka, a i drugi odlaze na rančeve da bi se oporavili. Tako će mi ranč stvarati dvostruku dobit, a novac mi je i te kako potreban. Gotovo svu uštedevinu utrošio sam na kupovinu ranča. Čak ni ovce nisam još isplatio. Osim toga moram plaćati vas i domaćicu.

Tranter se ozari.

– Hej, znači, imate i domaćicu?

– Ima, djevojku po imenu

Dolores. Samo pazite da vas ne uhvatim kako joj se udvarate.

— Zašto ne? Zar ste je rezervirali za sebe?

— Gluposti! — odmahne Smith rukom. — Hoću samo da ne presoli jelo.

V

Prošla su dva tjedna. Nasmi-jani Smith je u novinama El Pa-sa brzojavom dao objaviti oglas u kojem je naveliko hvalio prednosti boravka na svom ranču »S Bar S«. Tako je htio za-interesirati i privući u goste lju-de koji su živjeli istočno od El Pasa.

Velika trojka ga je dotad ostavila na miru, a vrijeme mu je prolazilo u jednoličnom po-slu. Jedino ga je smetalo što Do-lores ne bi propustila nijednu priliku da ga podsjeti na ono za što je smatrala da joj duguje.

— Kada me onako pogleda — žalio se Smith Tranteru — do-daje mi da izjašem u preriju i prosviram sebi metak kroz gla-vu.

Tada Smithu padne na pamet misao da od bankara Jonesa zatraži zajam. Bio je, zapravo željan promjene. Hrana mu više nije prijala kao prije, a i često bi zapadao u melankolična ra-spoloženja. Često ga je mučila sumnja da previše misli na Do-lores, ali to bi uvijek uspijevao nekako izbiti iz glave. Zar on da se zaljubi u nedoraslu djevojku koja se vladala poput Ciganke?! Doduše, sve je rjeđe govorila narječjem kojim su se služili Meksikanci, ali ipak... I on da se zatreska u takvo stvorenje! On koji bi se pretvorio u santu

leda kada bi se god koja žena zainatila da ga zadrži.

Nakon takvih rasprava sa sa-mim sobom opet bi mu bilo la-ko pri srcu. Tako se osjećao i kada je pun samopouzdanja, ne mareći za službenikovo upo-zenje, otvarao vrata privatnoga bankareva ureda. Jones ner-vožno podignu pogled s papira na stolu i skupi ramena kada je prepoznato posjetioca.

Smith sjedne, a da ga nitko nije ponudio.

— No, kako ide posao?

Bankar ga je gledao u nedou-mici.

— Nešto želite? — jedva pro-tisnu.

— Donosim vam dobru vijest. Odlučio sam oživjeti vaše po-slovanje i spreman sam uzeti zajam.

— Ah, tako!

— Recimo, u iznosu...

— Ne razbacujte se nepotreb-no riječima — prekine ga ban-kar. — Ne bi imalo nikakva smisla. Banka neće Smitherso-vu ranču odobriti nikakav za-jam.

Smith ustane i ustoboči se.

— Znači tako. Odlučili ste me izgladnjéti kao što su vam nare-dili vaši veliki prijatelji iz Veli-ke trojke. Pripazite se tih mo-maka. Od njih biste mogli još svašta doživjeti. Uostalom, kao što i sami kažete, zašto da gubi-mo vrijeme.

Već se htio okrenuti, ali je bankar bio naumio još nešto re-ći.

— Žao mi je, Smithe, ali ne mogu drukčije. Nego, jeste li ču-li za ranč »S Bar S«.

Ime je Smithu, dakako, bilo dobro poznato, ali to nije htio priznati.

– Nisam. Što je posrijedi?
– Pa, nekakav čudan momak skita se po gradu cijelo prije-podne i propitkuje za put do to-ga ranča. – Na bankarevu se licu pojavi blijed osmijeh. – Ime ranča podsjetilo me na vas, ali sam poslije odbacio tu mi-sao jer je zacijelo riječ o ranču koji iznajmljuje sobe. Nego, eno ga, upravo dolazi ulicom!

Bankar pokaže kroz prozor na kicoša u temeljito izglračanom prugastom odijelu.

– To je taj smiješan momak – reče Jones smješkajući se. – Nije li to vedar prizor za umor-ne stare oči! Danas rano ujutro upao je bez najave u ured i s praga mi dobacio: Čujte, mom-če, možete li mi reći...

Smithu je sve bilo jasno. Bez riječi je izjurio iz Jonesova ure-da i pretrčao prostoriju u kojoj su službenici radili na šalteri-ma. Na ulici poviče:

– Hej!

Napirlitani neznanac se okrene. Smith mu u dva koraka priskoči. Široko se osmijehujući zgrabi mu ruku i krepko je po-trese.

Zaprepašteni neznanac istr-gne šaku i poviče.

– Što to, do đavola...

– Ja sam Smith. Neobično mi je drago što smo se upoznali, gospodine...

– Monahan, tako se zovem – odvrati čovjek dok mu je po-gled odavao negodovanje. – U što si se to upustio, momče?

Smith se bolje zagleda u Mo-nahana. Čovjek je nosio blješta-ve žute cipele, novo novčato odijelo i smiješan crni polucili-nar. S crvena lica zirkale su lu-kave podrugljive oči.

– Pitam te, momče, što na-

mjeravaš? – ponovj kicoš. – Grdno ćeš pogriješiti budeš li me držao naivčinom i glupa-nom.

Smith se nasmiješi od uha do uha.

– Oprosti i dopusti da ti se predstavim. Ja sam Smith s ranča »S Bar S«.

– Ah – nasmije se Mona-han. – Baš mi je milo što si na-pokon iskrsnuo. Ovako nešto nisam još doživio. Koga sam god upitao kako da dođem na ranč »S Bar S«, svatko se zapi-ljio u me kao da bolujem od ka-kve neizlječive bolesti.

– Dakako, nitko ti ništa nije htio reći.

Kicoš nabra obrve.

– Nitko mi ništa nije znao re-ći. Kao da nisu čuli za taj ranč. Možeš li mi objasniti što je za-pravo posrijedi?

– Drage volje. Čini se da si naletio na ljude koji me baš ne podnose i zato su hinili da ništa ne znaju.

Pravu je istinu zadržao za se-be. Naime, ime ranča izmislio je prije dva tjedna i već ga gotovo zaboravio.

Monahan skine šešir i obriše oznojeno čelo.

– Eh, pa krenimo! Kako će-mo do ranča, kolima?

– Konjem, pod pretpostav-kom da znaš jahati. Put nije baš pogodan za kola.

– Jahati znam, ali bi valjalo pribaviti konja.

– Pribavit ćemo ga, ne brini. Sa-mo... – zabrinuto odmjeri čovjeka od glave do pete – Ovakav baš nisi za sedlo.

– Ne brini. Izdržat ću do ran-ča. Uostalom, u El Pasu sam bio najbolji jahač Nacionalne gar-de.

– Milo mi je što to čujem – nasmija se Smith. – Kljusad u konjušnici nije baš prikladna za žutokljunce.

Vlasnik konjušnice Kallis dočekao ih je mrzovoljno.

– Gospodinu bih htio unajmiti jedno kljuse – reče Smith i iz džepa izvuče svežanj novčanica. – Ako ti je do prave trgovine, mogao bih ga i kupiti. Koliko tražiš za ovu kobilu?

Kallis se počeo po bradi, a u očima mu zaškri.

– Kao za tebe, samo pedeset dolara.

– Me nemoj – iznenadi se Nasmijani Smith – U tvornici ljepila za nju bi dobio najviše deset dolara, a kovač ti ne bi dao više od pet.

– Zašto kovač?

– Da mu puše u mijeh, toliko dašće.

– Ti si kriv za to – razljuti se Kallis. – Ti si je takvu učinio i da Dan Hellman nije mekušac i da slučajno nije imao obzira...

– U redu – upadne mu Smith u riječ. – Nudim ti dvadeset i pet. Nagodimo se i zaboravimo što je bilo. Slažeš li se?

– Slažem – razvedri se Kallis lice. – Da vidim novac.

Dok je konjušar sedlao kobilu za Monahana, Smith se nasloni na vratnice. Namršio se kada je ugledao Basta i Potaka koji su se bili zaputili baš prema konjušnici.

– Gotov sam! – poviče Kallis.

– U redu. – Smith se okrene Monahanu. – Imaš li revolver?

– Kakvo pitanje! Nosim ga ispod kaputa. Zašto pitaš?

Smith slegne ramenima.

– Samo tako. Kako njime rukuješ?

– Prilično dobro.

Smith ga je promatrao sumnjičavo.

– Ne vjeruješ? U mojoj je struci i te kako potrebno dobro rukovanje oružjem.

– U tvojoj struci?

– U El Pasu sam radio kao detektiv i kada je god trebalo povući oružje, nisam se obrukao.

Smith nabra čelo.

– Predlažem da odmah uzjašemo. Upravo dolaze dvojica koji me baš ne vole i najradije bi me izrešetali olovom.

– A ti im ne bi imao čime uzvratiti. Zašto ne nosiš kolt?

– Po naravi sam miroljubiv premda se zna dogoditi da s vremena na vrijeme naletim i na kojega ratobornoga susjeda.

* * *

Smith i Tranter došli su u dnevnu sobu u kojoj je Dolores već bila upalila svjetiljku. Čuli su Monahana kako u kuhinji razgovara s djevojkom. Kad god bi odjeknuo njen smijeh, Smithovim bi licem prešla sjena.

Tranter ga iskosa pogleda.

– Jesi li kicoša već upozorio da ostavi domaćicu na miru?

– Slabo me poznaješ – odvrati Nasmijani Smith.

– Pretpostavljam da ćeš od sada spavati u kući – zadirki-vao ga je Tranter.

– Glupost! – naroguši se Smith. – Momak će spavati sa mnom u kaubojskoj spavaonici.

Kaubojski raskolači oči hineći iznenađenje.

– Ah, tako! Zna li on to već! Osamdeset dolara tjedno velik je novac za tvrd ležaj u brvnari.

– Doznat će već večeras. I štošta drugo.

Smith odjednom podigne glavu i osluhne. Kroz proglednu noć čuo se konjski topot. Ovaj je put dolazila skupina jahača.

– Netko nam dolazi u posjet – reče Tranter i htjede ustati, ali ga Smith zadrži pokretom ruke.

Jahači su već ušli u dvorište i zaustavili konje. Na trijemu odjeknu koraci i vrata se rastvore, a na njima se pojavi rančerska trojka koju je Smith već bio upoznao u bankarevu uredu. Posljednji uđe Brux i zatvori vrata za sobom.

Smith ustane osmijehujući se podrugljivo.

– Ah, tko mi to dolazi! Biblijska trojka: nada, ufanje i ljubav. Pridite, gospodo, i sjednite.

Nisu se pomakli, a Bast mrzovoljno reče:

– Manite se neukusnih šala, čovječe!

Smithu nije silazio osmijeh s usana.

– Čemu da zahvalim vaš posjet?

– Došli smo vam pružiti posljednju priliku da se cijeli izvučete iz gužve u kojoj ste već do grla.

– To je vrlo ljubazno gospodo – reče Smith ne mijenjajući izraz lica. – Što ćete piti?

Bast odmahne rukom.

– Nismo došli zbog toga nego da sklopimo posao.

– Posao?

– Da, posao. Nudimo vam deset tisuća dolara za ovu ruše-

vinu i još pet tisuća da zauvijek napustite ovaj kraj.

Smith se počeo po bradi kao da razmišlja.

– Deset tisuća za ovakav pašnjak! Ne čini li vam se, gospodo, da je ponuda ipak preniska.

Bast ljutito sijevne očima.

– Iskoristite priliku dok vam se još pruža. Ponudu više nećemo ponoviti.

– Zar zaista nećete! – zaste-
nje Smith kao da ga se ta odluka bolno dojmila. – Zahvaljujem vam, gospodo, najsrdačnije vam zahvaljujem na zaista velikodušnoj ponudi, ali ja ranč ne prodajem. Ova, kako kažete, ruševina već mi je toliko prirasla srcu da se od nje ne bih nizašto rastao. Sočna trava, stabla što pružaju prekrasan hlad, potocić što žubori dolinom... Već sam razmišljao o tome kakvo da mu ime nadjenem. Na primjer, Bastyjevi potok... ili Potok Velikog Ala. Oboje mi zvuči nekako mračno i blatnjavo.

Tranter prasne u smijeh.

– Potok Velikog Ala bilo bi sjajno!

Al Bast se ugrize za donju usnu, a u očima mu sjevne.

– Prava ste budala, Smithe, ako nas i dalje kanite izazivati. Jeste li zrelo promislili? Kakve izgleda imate protiv Udruženja? Imamo novac i moć, a uz nas je i zakon.

Smith ga ošine hladnim pogledom.

– Ma kakvi bili moji izgledi, ostajem. Upamtite, ranč nećete dobiti. Ne prodajem ga niti ću dopustiti da me otjerate. Ovdje sam i ovdje ću ostati, bilo to vama pravo ili ne.

— Prazne riječi! — podrugljivo će Bast. — Ili ćete predati ranč ili ćete zažaliti što to niste uradili pravovremeno.

— Prijetite mi!

— Ne. Ja ne tratim riječi na prijetnje. Govorim o činjenicama.

— Kakve riječi! — naruga se Smith cerekajući se. — Nadrobili ste gomilu izmetina.

Uvreda na trenutak osupne Veliku trojku, a onda se Bast maši za kolt.

— Da se nitko nije pomakao, gospodo!

Tranter je strelovito izvukao svoje oružje.

— Gazda ne voli kada se povlače koltovi.

Brux je netremice zurio u prijetuću cijev, a Dixon opsuje i zavrti glavom.

— Momak je doveo pravog revolveraša, a mi o tome nismo ništa znali.

Bast se zajapurio od nemoćna bijesa.

— Znači, unajmili ste ovu otrcanu skitnicu. Nekoć je radio za nas dok ga nismo uhvatili kako je htio ukrasti dva goveda. Ukrast će vam sve što bude mogao.

Smith se i dalje smješкао.

— Dajem ruku u vatru da neće ukrasti ni jedno grlo s ranča „S Bar S“.

Krupni se rančer iznenadi

— „S Bar S“?! Što je to, zaboga?

— Ranč kojega biste se htjeli dočepati. To mu je novo ime, a na njemu će se gajiti ovce.

— Ovce? — Bast zine od čuda. — S time ovdje nećete proći.

— Zašto ne! — mirno reče Nasmijani Smith. — Goveda va-

šeg ranča nemaju što tražiti, a dolina je smještena tako da neću smetati ni ostalim rančerima. Dakle, gospodo, pomirite se s onim što je neizbježno. U meni ćete naći miroljubivog momka kojemu je samo do toga da se slaže sa susjedima i u miru uzgaja svoje ovce. Nipošto ne bih želio da svakih desetak minuta moram prekidati posao, povlačiti kolt i pucati po nekakvim grubijanima. To ne bi bilo ni malo ljudski, priznajte i sami. Osim toga, borba među rančerima šteti zdravlju, pogotovo žvcima, da i ne govorim o tome kako loše djeluje na srce, pa i na posao. Prema tome, živimo međusobno u miru i zaboravimo prošlost!

— Trista mu čuda! — vikao je Bast. — Čovječe, blefiranjem nam ne možete oduzeti ovaj pašnjak. Potreban nam je i dobit ćemo ga!

— O kakvom to blefiranju govorite?

— Pričekajte, pa ćete uskoro vidjeti — samouvjereno odgovori Bast. — Najprije ćemo vas prisiliti da priznate kako je kupoprodajni ugovor krivotvoren. Kada je potjera objesila staroga Smithersa, država mu je zaplijenila ranč. U zemljišnom uredu, međutim, ne može se naći ništa što bi dokazivalo kako je netko taj ranč kupio. Kupoprodaja nije unesena u zemljišne knjige. A što vi zapravo imate? Komad papira koji je potpisao nekakav Crane. Ja ću tog čovjeka pronaći, ako uopće postoji. Dakle, bojim se da nećete dugo ostati na ovom ranču.

Smith se rukom pogladi po kosi i uvije tanak brk što je bio znak nesigurnosti koji Tranter

još nikad nije opazio u njega. Ova lopuža, pomisli Smith, doista kani uraditi to što je najavio, a to mi nimalo ne odgovara. Što bilo da bilo, to im ne smijem pokazati.

Malo se uspravi i na usnama mu ponovo zaigra osmijeh.

— Dobro, gospodo — reče mirno. — Uradite ono što smatrate ispravnim. Ako je Crane zaboravio registrirati ugovor, podsjetit ću ga na to pismom.

— Mi ćemo mu sami pisati — naruga se Bast. — Gdje živi?

Smith mu se podrugljivo zagleda u oči.

— To ćete, na žalost, morati sami otkriti. Dosad se prema meni baš niste pokazali susretljivima, pa se ne smatram obaveznim da vam ičim izidem u susret.

Bast ga je neko vrijeme sumnjičavo motrio.

— Sve mi se čini da će se moje slutnje ipak pokazati istinitim.

— Budite jasniji.

— Uvjeran sam da ste krivotvorili ugovor i to ćemo dokazati.

Na Smithovu licu zasja osmijeh.

— Želim vam uspjeh. Nadam se da ćete me nakon toga ostaviti na miru.

Kada je trojka za sobom zatvorila vrata, s lica mu nestane smijeha. Neko je vrijeme šuteći stajao pokraj kamina i gledao u plamen.

Tranter se nakašlje.

— Zar nešto nije u redu, Namijani?

Smith se zamišljeno počeo po bradi.

— Sve mi se čini da nas je taj

prokleti Bast ipak stjerao u škripac.

Tranter stisne oči i nabere čelo.

— Znači li to da si ipak krivotvorio ugovor?

— Nisam. Kupio sam ranč od toga Cranea, ali ako on nije kupoprodaju proveo u zemljišnim knjigama u Bucksnorthu, nema sumnje da ću se naći u vraškom škripcu.

Tranter potrese čupavom kosom.

— Ako je Crane ranč kupio od države, nesumnjivo je stekao vlasništvo...

— Svakako. I ja sam vidio sve to, crno na bijelom. Na žalost, ne sluteći u kakve bih se neprilike mogao uvaliti, nisam od njega tražio da mi preda i taj ugovor o prijenosu. Nisam mogao ni sanjati da on možda neće registrirati naš kupoprodajni ugovor.

Tranter nervozno slegne ramenima.

— Ne razumijem zašto zbog svega toga tareš glavu. Jednostavno zatraži od Cranea da ti pošalje taj dokument...

— Sve će ti biti jasnije — prekinu ga Smith — kada kažem da uopće ne znam gdje je taj Crane sada. Susreo sam ga samo jednom.

— Jednom? — zaprepasti se kauboj. — Hoćeš mi reći da si ranč kupio od sasvim nepoznatog čovjeka. Da o njemu nisi znao ništa pobliže?

— Baš tako — prizna Smith. — Dogodilo se to dok sam željeznicom putovao u Santa-Fé. Putovanje se oduljilo, pa sam pokušao nekako skratiti vrijeme kartanjem. Tako sam se upoznao s Craneom. Za vrijeme

igre smo razgovarali, pa mi je, među ostalim, spomenuo da je kupio ranč blizu Bucksnorta, ali ne zna što bi s njim jer se nikad nije bavio uzgojem stoke.

— Zašto ga je, do đavola, onda kupio? — upita Tranter.

— I to mi je objasnio. Iskorištio je povoljnu priliku i kupio ranč za prijatelja koji je, međutim poginuo prije nego ga je dospio preuzeti. Dakako, mene je stvar odmah zainteresirala jer sam i ja vrebao takvu priliku. Imao sam novac koji sam dobio kao nagradu za razbijanje Wheatleyjeve bande i bilo mi je dosta lutanja pašnjacima. Brzo smo se sporazumjeli.

— I ništa nisi posumnjao?

— Ništa. Čovjek je bio simpatičan, a pokazao mi je zvijezdu šerifova zamjenika i dokument o vlasništvu. Odmah je napisao kupoprodajni ugovor koji je potpisalo nekoliko svjedoka. Budući da sam već na slijedećoj stanici morao sići, zaboravio sam zatražiti dokument o vlasništvu. No, bio sam uvjeren da će ga Crane poslati za mnom. Međutim, kada sam u Bucksnortu navratio u poštanski ured, nije me čekalo nikakvo pismo.

— Hahaha! — nasmije se kauoboj podrugljivo. — Više se nikome nećeš smjeti narugati kada bude nasjeo na lijepak.

— Ne pričaj gluposti. S Craneom je sve u redu. Ipak, toliko poznajem ljude.

— Usprkos tome, nije ti lako — inatio se Tranter. — Ako Bast brzo ne nađe toga Cranea, progut će ti ranč prije nego trepneš.

Smith zlovoljno odmahne rukom.

— Nije baš sve tako crno.

Kada su se zaputili u kuhinju čuli su Monahanove riječi:

— Da, djevojko, ti si najdražesnija s ove strane Dallasa.

Smijeh kojim je Dolores to htjela popratiti zastane joj u grlu kada je spazila Smithovo namršteno lice. Čak je i Monahan odmah shvatio koliko je sati, pa se osmijehnuo i rekao: — Kako bi bilo, gospodo, da zaigramo jednu?

Smith je i dalje strogo gledao u njega, ali Tranter spremno prihvatiti.

— Slažem se. Pokraj kamina.

Kad su njih dvojica izišli, Meksikanka se ljutiće okomi na Smitha:

— Zar se tako postupa s gostima? Zar ćete čovjeka najuriti zajedno s njegovim novcem samo zato što mi je laskao.

Smith ju je ljutito gledao.

— Da ti je to posljednji put da s nekim očijukaš!!!

— Što mislite, tko sam ja, pa da mi možete naređivati kada vam se god prohtije.

— Učiniš li to još jednom, vidjet ćeš što ćeš doživjeti.

— U djevojčinu pogledu zaiskri prezir.

— Pah, svega mi je već dosta. Odlazim.

Smith joj priskoči, zgrabi je za ramena i snažno prodrma.

— Što to, do vraga, umišljaš! Ne puštam te nikuda. Da nisi pokušala, čuješ li me?

Ona se istrgne i istrči iz kuhinje.

Nasmijani je još dugo stajao nepomičan i zlovoljan. Nije mogao znati da se djevojčino lice ozarilo od sreće čim je vani bila sigurna da je on ne može vidjeti.

Smith se naposljetku prene iz mrtvila. Kada je ušao u dnevnu sobu kartaši odlože karte, a Monahan reče:

– Nije se moglo spriječiti da se vatrena prepirka s rančerima čuje i u kuhinju. Jesi li za to za ozbiljno porazgovaramo u četiri oka.

Smith se spusti na stolac.

– U četiri oka! – Smith nabere obrve i pokaže na kauboja.

– Pred svojim predradnikom nemam tajni.

Detektiv pogleda Trantera i osmijehne se vrteći glavom.

– Predradnik, kuhar i družina – sve u jednoj osobi! No, ako je tebi pravo, i meni je.

Nasloni se na stolac i produži:

– Prilično ti toga moram reći:

– Nemam ništa protiv. Kada mi tvoje pričanje dosadi, obavijestit ću te.

Monahan se nagne naprijed i zagleda se Smithu u oči.

– Spominjali ste nekakav kupoprodajni ugovor. Je li s njim sve u redu?

– U najboljem redu.

– A imaš li dokument o vlasništvu?

– Nemam.

– I siguran si da postoji.

– Siguran. Bivši vlasnik ga ima. Vidio sam ga vlastitim očima. Ne preostaje mi drugo nego da ga pokušam pronaći.

– Koliko sam iz razgovora razabrao, ne znaš mu adresu.

– Ne znam. Osim toga, on nije upisao kupoprodaju u zemljišne knjige. Kao što vidiš, u priličnoj sam nevolji.

Monahan je zamišljeno vrtio glavom.

– A da bi tog momka pronašao, potrebno ti je vremena.

– Tako je. Što više, to bolje. Čovjek u elegantnom odijelu se tajanstveno nasmiješi.

– Imaš sreću što si nabasao na mene.

– Ne razumijem!

– Mogu ti reći.

– Ti? – Smith izbeči oči.

– Da, ja. U njihovim je redovima jedna slaba točka. Bankar u Bucksnortu.

– Jones?

– Znači, sada se tako zove.

– Zar mu to nije pravo ime? Monahan zaniječe glavom.

– Promijenio je ime. A znaš li zašto? Zato što mu prošlost nije baš neporočna. Poznajem ga iz El Pasa. Tada se zvao Dan Jalnor.

– Što je skrivio? – zainteresira se Nasmijani Smith.

– Izazvao je veliku gužvu. Kada je odjednom iščezao kao da ga je progutala zemlja, mnoge je zaboljela glava. To se događa uvijek kada gradonačelnik jednostavno ispari.

Smith i Tranter izmijene začuđene poglede.

– Si, Jones... gradonačelnik u El Pasu! – promrmlja Nasmijani u čudu, pa radoznalo upita:

– Što se zapravo dogodilo?

– U istrazi koja je odmah bila pokrenuta ustanovilo se da u gradskoj blagajni nedostaje prilično novca.

Tranter tiho zazviždi i dobaci:

– Taj tvor!

– Građani El Pasa zvali su ga mnogo pogrdnijim nazivima što je njemu, naravno, tada bilo posve svejedno. Jalnor je bio premazan svim mastima. Rođen je u El Pasu kao sin imućnih rančera koji se prije vreme-

na povukao u grad. Mladi Jalnor izabran je za gradonačelnika prije sedamnaestak godina i to velikom većinom. Malo nakon toga počeo se udvarati mladoj Meksikanki iz ugledne obitelji, kćeri don Anastacija Escobara, suca u susjednome meksičkom gradu Juarezu.

— Vidi ti njega! — dobaci Tranter.

— Da, upravo kćeri meksičkog suca — osmijehnu se Monahan. — Većina ljudi u El Pasu nije o tome ništa znala sve dok nije bio smijenjen. Protivnička stranka podigla je strašnu dreku o tome kako je gradski novac, navodno, upotrijebljen u privatne svrhe. Zahtijevali su istragu.

— Koju on nije dočekao — dometne Smith.

— Baš tako. Džepove je napunio novcem i dobro je znao da će istraga sve to iznijeti na vidjelo.

— I tako je usred mrkale noći dao petama vjetra — nabaci Tranter.

— Upravo to. Čak se nije oprostio ni od svoje gospođice, a ona je nakon šest mjeseci rodila. Prije nekoliko godina je umrla.

— Što je bilo s djetetom? — upita Smith.

Monahan sleže ramenima.

— Ne znam. Međutim, u ono najvažnije nema sumnje. Naš bankar Jones nekadašnji je gradonačelnik El Pasa Jalnor, čovjek koji je neslavno završio političku karijeru i bjegunac za kojim vjerojatno još traga nakon.

Smith se počese po bradi.

— Zar te nije prepoznao?

— Tada sam bio običan poli-

cajac i tek sam nakon njegova bijega stupio u kriminalističku službu. Dakako, onda smo rijetko dolazili u dodir, a i godine su učinile svoje. Ne, nije me prepoznao.

— Kada si u početku govorio o savjetu koji ćeš mi dati — reče Smith — zacijelo si mislio na to da iskoristim Jonesovu prošlost.

— Upravo to.

— Kako to misliš? — Smith se radoznalo nagne naprijed.

— Učjenom. Njega će trojka vjerojatno zadužiti da povede privatnu istragu o kupnji toga ranča. Dovoljno je da odeš u grad, posjetiš našega bankara i ljubazno mu ponudiš da ćeš mu kupiti putnu kartu do El Pasa. Uvjeren sam da ćete se nakon toga brzo sporazumjeti. Tebi je zasad dovoljno da odugovlači istragu.

VI

Još je bilo rano prijepodne kada je Smith ujahao u Bucksnort. Toliko je bio zaokupljen mislima da se naglo prenuo kada mu je netko dodirnuo rukav. Pogledao je i ugledao čovjeka surova lica u crnom odijelu.

— Jesi li ti taj Smith s nadimkom Nasmijani? — upita neznanac.

Smith kimne spreman na sve.

— Dobro — zaključio čovjek u crnom. — Čuo sam da su ti potrebni ljudi.

— Dobro si čuo. Tražiš li posao ili plaću?

Čovjek se dobroćudno nasmiješi.

— Ponešto do obojega, pretpostavljam. Poznat sam kao Okidač Willmoth. Ako mi ponudiš posao, nećeš požaliti.

– Hm! – Smith se zagleda u neznaničev kolt. – Nadimak Okidač upućuje na to da dobro rukuješ tom pucaljkom, Willmothe, a ona na mom ranču neće biti potrebna.

Čovjek se zgrane.

– Kako! Bez kolta?

– Znaš, na mom ranču sve je miroljubivo, a kolt ponajviše kvari takav dojam.

Čovjek se počese iza uha.

– Miroljubivo, kažeš!

Na licima obojice odražavala se veselost kao da je posrijedi bila dobra šala.

– U redu, Willmothe, primljen si. Kada netko počne raditi za mene ne gnjavim ga suvišnim propitkivanjem. Čovjeka procjenjujem prema djelima. Odjaši na ranč i javi se predradniku Bucku Tranteru.

Pozdravivši čovjeka u crnom, Smith okrene konja i potjera ga prema konjušnici.

Kada je malo zatim ušao na vrata Jonesova ureda, bankar se namršti.

– Već sam vam jednom rekao da vam neću pozajmiti novac. Od tada se ništa nije promijenilo i očito samo gubite vrijeme.

– Kako se uzme – reče Smith i nasmiješi se tajanstveno. – Ovamo sam došao zbog druge stvari.

– Ah, tako! Ne mogu se dosjetiti...

– To vjerujem. Riječ je o iznenađenju.

– O kakvom iznenađenju? – uzvrpolji se bankar.

– Samo polako. Počnimo redom. Ako se ne varam, vi ste ortak one trojice koji vode glavnu riječ na ovdašnjim pašnjacima i koji se iz petnih žila trude da

me otjeraju s moga ranča. Budući da ih opskrbljujete potrebnim kapitalom, lako ćete psine zviždukom pozvati natrag.

– Jeste li poludjeli, čovječe?!

– prasne bankar sijevajući očima.

Smith se i dalje dobrodušno smješkao.

– Možda bi vam više prijalomalo putovanje u El Paso, gospodine Jones.

Bankar raskolači oči i ukipi se. Desetak je sekundi prošlo prije nego se oporavio od nemila iznenađenja.

– Kako to mislite? – propenta drhtavim glasom.

– Riječ je o besplatnom putovanju u El Paso. Tamošnji građani dočekat će svoga starog prijatelja, bivšega gradonačelnika, raskriljenih ruku. Zar nije tako?

Bankar je probljedio kao krpa. Čim se malo oporavio, počeo je grozničavo razmišljati. Pokušavao je dokučiti kako je Smith mogao saznati te pojedinosti iz njegove prošlosti za koju je već mislio da je zaboravljena. Odmah mu se ponudi i odgovor: Zacijelo mu je to rekao onaj smiješni gizdelin iz El Pasa koji se tako uporno propitki-vao o putu do ranča „S Bar S“. Jesu li se njih dvojica s tim u vezi sporazumjeli? Kako bilo da bilo, našao se u škripcu iz kojeg će se teško izvući.

– Što mogu učiniti za vas?

– Zahtijevam da svoje lopovske prijatelje odvratite od nau-ma da mi prave neprilike.

– A vi mi zauzvrat obećajete da ćete ono što se davno dogodilo u El Pasu zadržati za sebe, zar ne?

— Ne obećavam vam ništa. U jedno, međutim, možete biti sigurni: ako mi trojka zbog kupoprodajnog ugovora još bude zadavala neprilike, grdno ćete se opeći.

Bankar se već bio sasvim pribrao i sada je htio doznati što više.

— Što ne valja s ugovorom? Zar nije pravovaljan? Zar taj Crane uopće ne postoji?

— Okanite se pitanja koja bi vam mogla naškoditi, Jonese — naruga mu se Smith.

— Ako je sve bilo urađeno pravovaljano, zašto se ustručavate dati njegovu adresu?

— Ispravno zaključujete — odvratit Smith hladno. — Uradit ću to čim ocijenim da je za to pravi trenutak, a do tada hoću mir.

— U redu, vidjet ću što mogu uraditi.

Smith mu zaprijeti prstom.

— Neće biti dovoljno da samo vidite. Morat ćete i djelovati.

VII

Kad se na vratima pojavila sjena, Dolores podiže pogled. Naslonjen na vratnice, kicoš iz El Pasa motrio ju je zadivljenim pogledom. Na usnama mu zaigra osmijeh.

— Pretpostavljam da se u ovoj osami silno dosađuješ.

Pribravši se od iznenađenja, mirno je odgovorila:

— Naprotiv, senjor. Ovdje mi se sviđa. Mislila sam da ste i vi u tu osamu došli radi promjene i oporavka.

— Sa mnom je drukčije, ali ne bih se mogao zadržati više od nekoliko tjedana.

— Možda vašem gospodstvu ne prija hrana što je pripre-

mam. Možda je u njoj previše meksikanskih začina?

— Ne — odmahne Monahan glavom. — Hrana je u redu. Naprotiv, sviđa mi se kako je začinjena. ... I to ne samo hrana. Kako bi bilo da malo prošetamo, slatka dragano.

Djevojka je od stida oborila pogled. Budući da mu ništa nije odgovorila, osmjelio se.

— Mogla bi me barem jednom poljubiti, draga.

Djevojka se nakostruši.

— Ja nisam vaša dragana — reče ljutito. — Moji poljupci pripadaju gospodinu Smithu.

— Tom nespretnjakoviću — podrugljivo reče Monahan. — Taj ne zna što će sa sobom. Hajde, dušo, napući ustašca.

Krenuo je prema njoj, a ona je uzmakla sve do zida. Došao je do nje i zagrlio je.

Uzalud ga je pokušavala odgurnuti. Trzala je glavom lijevo i desno kako bi izbjegla njegova usta i psovala na španjolskom sve u šesnaest. On se odjednom ukoči i odmah je gurne u stranu. Dolores pogleda prema vratima.

Tamo je bio Buck Tranter nehajno naslonjen na vratnice. U osmijehu mu nije bilo ni tračka ljubaznosti. Ruku je držao blizu kolta što je svakako bio znak upozorenja.

— To nije uključeno u tjednu cijenu od osamdeset dolara — rekao je polagano.

Dolores je pjevušila meksikansku ljubavnu pjesmicu. Smithu, koji je bio u susjednoj prostoriji, pjevušenje je počelo ići na živce.

— Dolores! — pozvao je prilično grubo.

Odmah je umukla, ostavila posao kojim je bila zaokupljena i ušla u sobu za dnevni boravak. Dočekao ju je nabrana čela.

— Možeš li bez toga?

Izvila je obrve kao da ne shvaća o čemu govori.

— Govorim o tvom pjevanju.

— Zar vam se ne sviđa, senjor?

— Sada mi nije do toga.

— Ah! — U očima joj je zaiskrila nada. — Senjor bi zacijelo htio da mu ne pjevam o ljubavi nego...

— Znaš li čitati? — promijeni on naglo predmet razgovora.

— Znam, ali...

— Tu smo, dakle. Previše si se načitala sentimentalnih ljubavnih priča i sada te to opsjeda. Čini se da ni o čem drugom ne znaš govoriti ili pjevati nego o ljubavi. Zar ne uviđaš da to postaje nepodnošljivo.

Oči joj ljutito bljesnuše.

— Ako sam senjoru nepodnošljiva, odmah ću otići!

Priskočio joj je u dva koraka i zgrabio je za ruku.

— Što si to rekla?

— Ili da se upustim u očajnjukanje s gospodinom Monahanom koji...

— Istući ću te ako te uhvatim da to radiš! — zaprijeti Smith.

— Zar ti još nije jasno što mi je nepodnošljivo? To što cijeli dan zaljubljeno prevrćeš očima.

Pustio joj je ruku, a ona se malo izmakla.

— Znači da me nimalo ne volite — rekla je snuždeno.

Izbjegavši njezin pogled, on ne odgovori ništa. Na njezinu se licu pojavi izraz beznadnosti, a oči joj se zacakle od suza.

— Onda idem! — reče odluč-

no. — Nemojte me zadržavati, senjor!

Okrenula se i htjela otići. On brzo ispruži ruke, zgrabi je i okrene prema sebi. Ugledavši pred sobom njeno uplakano lice, znao je da je pobijeden. Naglo je poljubi.

Smith je upravo sedlao svog čilaša.

— Zar ćeš opet u grad? — upita ga predradnik.

Smith potvrdno kimne.

— Zašto?

— Danas nam vlakom stižu ovce. Moram pronaći nekoga tko će ih ovamo dotjerati.

Tranter je promatrao gazdu s prijekorom u očima.

— Potrebni ti je zaštitnik. Ako se ne pričuvaš, momci s Velike trojke napunit će te olovom.

— Gluposti! — odmahne Smith glavom i uzjaše.

— Ne šalim se, Nasmijani. Kako bi bilo da pođem i ja?

— Nije potrebno. Ostani i pregledaj ogradu, pojilište i sve ostalo. Sve mora biti spremno kada za dva dana dotjeramo ovce.

Nakon toga podbode čilaša i potjera ga iz dvorišta.

Salun je bio prije kolodvora i zato Smith pred njim sjaše i priveže konja za motku. Upravo se htjede popeti na trijem kada iz saluna izide čovjek kudrave kose i također iznenađeno zastane.

— Zdravo, Potak — pozdravi Smith osmjehujući se. — Evo prilike da nas dvojica malo porazgovaramo.

Predradnik s Velike trojke se naceri.

— Sa mnom? O čemu?

— O novcu koji si od mene pozajmio.

S Potakova lica nije silazio podrugljiv osmijeh.

— Ah, zacijelo misliš na ono što si ostavio na Kallisovu stolu?

— Upravo to.

Smith je pažljivo motrio sugovornika, njegov izraz lica i ruke kojima je sprijeda držao opasač.

— Ne stojim baš najbolje s novcem, pa mi ne preostaje drugo nego da zajam zatražim natrag.

Potak prasne u smijeh.

— Nemam ništa protiv. Kakve ćeš od toga imati koristi, to je druga priča. Budući da se ne prestano razbacuješ mudrim izrekama, poslušaj i jednu moju: Bog pomaže onome koji sebi sam pomogne.

— Ta mi je uzrečica poznata.

Nakon tih riječi Smith se maši u džep, izvadi kesu s duhanom i cigaretni papir i zakorači na drvenu stepenicu.

— Samo časak! — zaustavi ga Potak.

Smith je bio na stepenici niže. Istresao je malo duhana na papirić i kesu vratio u džep.

— Što si se zamislio? — reče hladnokrvno. — Možda su ti na pameti batine koje si dobio od mene?

— Baš to — zagunda revolve-raš, brzo izvuče kolt i zamahne prema Smithovoj glavi.

Napadnuti ispusti papir i duhan, strelovito zabaci glavu unatrag i istodobno zgrabi ruku u kojoj je napadač držao

kolt. Zavrnuo ju je i snažno trgnuo. Potak mu poleti preko ramena i tresne na cestu.

Smith mu priskoči prije nego se uspio pridici iz prašine. U Potakovim je očima čitao bijes i mržnju. Ležeći na ledima, revolve-raš naglo ispruži nogu i tako snažno udari Smitha po bedru da ga je odbacio do salunskog trijema.

Obojica su se istodobno našli na nogama zadihani i zajapureni.

Povikavši od bijesa, Potak jurne na protivnika i pokuša ga udariti desnicom, ali se Smith izmakne u posljednji trenutak i Potakova mu šaka prošiša tik pokraj nosa. Napadač se od zamaha zanese, a Smith ga nogom snažno tresne u stražnjicu tako da je Potak zaplivaio u prašinu.

Kada se drugi put pridigao, lice mu je bilo unakaženo bespomoćnim bijesom. Naglo spusti desnu ruku i iz čizme izvuče nož. Stisnutih očiju stade obilaziti protivnika vrebajući pogodan trenutak. Odjednom nasrne s nožem u ispruženoj ruci.

Smith lijevom rukom dočeka udarac, a desnom sune naprijed. Udarac pogodi Potaka u bradu. On zatetura, natraške, padne i ostane nepomično ležati koliko je dug i širok.

Smith protrlja zapešće i nagne se nad onesviještenim protivnikom. Iz džepa mu izvadi novčanik, otvori ga i izvuče nekoliko novčanica. Novac stavi u džep, a na papiriću koji je podigao sa zemlje napiše potvrdu, gurne je u novčanik i zatim sve zajedno u Potakov džep.

Odspavat će još dvadesetak

minuta, pomisli osmijehujući se dok je ulazio u salun.

Već se bio upitao zašto sukob između njega i tamnokosog predradnika nije iz saluna izmamio radoznale gledaoce. Zar su ljudi za šankom bili zaokupljeni tako zanimljivim razgovorom? Ono što je čuo bilo je vrlo loše.

— ...i tako je vlak iskliznuo iz tračnica — objašnjavao je krupni bradonja.

— Gdje se to dogodilo? — zanimalo je mršavog čelavka.

— Na Velikom zavoju.

— Baš sve?

— Od lokomotive do posljednjeg vagona sa cijelim tovarom, uglavnom ovcima.

— Je li što spašeno? — oglasi se kauboj pjevava lica.

Bradonja ga pogleda kao da je rekao najveću glupost na svijetu.

— Na Velikom zavoju?! Survali su se u provaliju duboku pedesetak metara.

Smith se od strašne vijesti ukipio. Nije bilo nikakve sumnje čije su ovce posrijedi. Zacijelo nikom drugom u okrugu nije palo na pamet da u okolicu Bucksnorta dopremi ovce. Tek sada mu je sinulo kako je pogriješio kada je izazivao trojicu rančera govoreći im o ovcima koje čeka. Oni su zacijelo uredili sve da se vlak surva u ponor. Bast je tako zadao Smithu udarac od kojeg će se teško oporaviti.

Odjednom ga prodoše srsi. Sinulo mu je zašto se za borbe nitko nije pojavio na trijemu.

Namjestili su mu stupicu!

Već su i prelazili na djelo — Bast i šestorica revolveraša odjednom su mu se okrenuli sa

slavodobitnim izrazom na licu.

I za ledima je čuo korake. Brzo je pogledao preko ramena i shvatio da mu je i odstupnica presječena.

Bijesno stisne šake znajući da pred sobom ima nadmoćna protivnika, ali ipak mu to nije bilo prvi put da se našao u takvom naoko bezizlaznom položaju.

Naglo se okrene, zgrabi najbliži stolac za naslon i sruši se na pod baš kada su revolveraši izvlačili koltove. Cijela se kuća potrese od revolverске paljbe i ispuni dimom. Iverje je vrcalo na sve strane, a na trijemu se začuje vrisak i pad.

Revolveraši se nekoliko sekundi neodlučno piljili kroz dim kako bi se uvjerali jesu li uspjeli. Smith se jednim skokom nađe na nogama i zavitla stolcem obarajući sve oko sebe. Pogodeni napadači padali su kao snoplje vičući, jaučući, stajući i psujući. Odjeknulo je nekoliko hitaca, ali revolverašima ni to nije pomagalo. Smith je bio neuhvatljiv, pravodobno bi se sagibao ili izmicao u stranu neprestano mašući stolcem.

— Dobit ćete što ste zaslužili, skotovi — urlao je obuzet borbenim žarom.

Kada je na trenutak htio odahnuti, jedan mu revolveraš uperi kolt u leđa, ali prije nego je dospio okinuti nespretno ga gurne jedan drug tako da se obojica sruše na pod.

Brz poput munje, Smith je unosio pustoš u redove protivnika. Neprestano je bio u pokretu vrebajući zgodnu priliku da kojeg protivnika odalami onim što mu je od stolca još ostalo u ruci. A kada je i po-

sljednji ostatak noge jednom protivniku zabio u lice, nastavio je borbu golim šakama.

Pokraj njega zaglavinja visok bradonja. Smith ga zgrabi za ruke i njime zavitla uokrug obarajući na pod nekoliko protivnika. Naposljetku ga ispusti tako da je odletio prema šanku i srušio još dvojicu.

Ponovo je povikao svoj bojni poklič i bacio se u ljudsko klupko novim žarom. To je bio jedini način da produži život za koju minutu i to je dobro znao. Čim se bude zaustavio i omogućio im da pažljivije nanišane, past će izrešetan mecima.

Sagnuo se u posljednjem trenutku kako bi izbjegao bocu koju mu je netko bacio u glavu, a odmah zatim pogodi ga bačeni stolac. Na trenutak omamljen, skinuo je ostatke stolca s glave i ponovo se bacio u gužvu, ali mu pokreti nisu bili brzi niti udarci točni. Teturao je i kroz crvenu maglicu koja mu je zastirala vid uzalud pokušavao razaznati ljude oko sebe.

Odjednom osjeti propuh. Netko je zacijelo otvorio vrata i počeo bjesomučno pucati.

Black Potak, prođe mu glavom!

Revolveraš se bio osvijestio i sada, izbezumljen od bijesa i želje za osvetom, neće ni trenutka oklijevati da mu se osveti.

Osjeti kako su mu dva metka prošišala pokraj rebara, a jedan kroz kosu. U salunu je nastao pravi pakao: iverje je vrćalo na sve strane, pogodeni su revolveraši vikali od boli, boce s police iza šanka padale su uz tresak na pod, ali je Nasmijani Smith još bio na nogama.

Odjednom osjeti kako ga je odostraga nešto strahovito tresnulo po ramenu. Klone na koljena, a Potak slavodobitno zaurla:

— Najzad sam sredio toga prokletog čobana!

Smith se uz nadljudski napor ponovo osovi na noge. Učini mu se da pred sobom kroz crvenkastu maglicu vidi lice rančera Basta. Stisne šaku i udari, a zatim u ušima začuje nekakav čudan šum. Strahovit udarac po glavi obori ga na pod.

VIII

Glas koji mu se odnekud činio poznatim dozove ga svijesti. S naporom otvori oči. Ležao je na kauču sav omotan zavojima, a nad njim se saginjao krupan čovjek s velikim crnim brkovima i drmao ga.

— Što si zapravo imao na umu, čovječe — ljutio se šerif Dan Hellman — kada si »Visoku bocu« pretvorio u hrpu ruševina?

Smith sjedne trudeći se da svlada vrtoglavicu.

— Samo sam ih pokušao spriječiti da me pošalju na onaj svijet.

Predstavnik zakona se nasmije.

— Momče, kao što si zacijelo već i sam uočio, ja se ne miješam često u poslove Udruženja ali ste u »Visokoj boci« podigli takvu neopisivu graju da se nisam mogao oglušiti. Srećom za tebe jer si već bio na podu. Nisam mogao zažmiriti i dopustiti da te onako bespomoćna napune olovom pa sam se umiješao.

— Zbog toga sam ti neopisivo

zahvalan, šerife. Jesam li nanio mnogo štete?

U šerifovu pogledu zaiskri.

— Zavisi od toga što smatraš štetom. Šestoricu najboljih Bastovih ljudi naprosto si samljeo. Neki su još u krevetu sa slomljenim kostima. Trojica su ranjeni mecima, ali to očito nije tvoje djelo. Sve u svemu, dokazao si da si vrlo tvrd orah. Bucksnot ne pamti takve borbe.

— Hoćeš li me uhapsiti?

Šerif podiže obrve.

— Zašto? Ovo je bio čist slučaj samoobrane. Osmorica naruženih na jednoga nenaoružanog. Ipak bih ti htio dati jedan savjet.

Smith se nasmije.

— Rado ću saslušati premda nisam uvjeren da ću te i poslušati.

— Stvar je jednostavna — objašnjavao je šerif. — Velika trojka je pošla od pretpostavke da će se uvijek koristiti Smithersovim pašnjakom. Ako ga izgube, neće moći prehraniti svu stoku. Znači, morat će je prodavati s gubitkom. Zato će učiniti sve da ta dolina ostane njihov pašnjak. Pokušat će sudom ako bude ikakvih izgleda i ako se ne bude unedogled otezalo. Pokušat će te otjerati i silom, a ja ti ne mogu pomoći, Smithe. Kad god treba nešto poduzeti protiv Velike trojke, jednostavno ne mogu pokrenuti građane. Zato ti savjetujem da napustiš ovaj kraj. Ovo danas bio je generalni pokus da osjetiš što te čeka ako se budeš inatio.

— Znači, to što se Bastovim momcima danas dogodilo u »Visokoj boci« bio je samo pokus, nagovještaj onoga što od

Nasmijanog Smitha mogu očekivati. Uglavnom, ja ostajem!

— Tako sam i mislio — reče šerif Hellman.

* * *

Vraćajući se u svoju dolinu, Smith je bio loše raspoložen, dijelom zbog ozljeda koje je bio zadobio u borbi, a dijelom zbog crne budućnosti koju mu je šerif opisao. Hoće li biti dorastao svemu što ga čeka u toj bespoštednoj i neravnoj borbi?

Odlučan čovjek uz kojeg su dva revolveraša poput Trantera i Willmotha dorastao je mnogo čemu, pokušava se uvjeriti. A što se tiče šerifa Hellmana, premda od njega nije mogao očekivati izravnu pomoć, osjećao je da krupnom brkonji nije nesimpatičan a to je bila važna prednost. Ako još bude u pravo vrijeme odigrao pravu kartu... Ah, do đavola, opsuje u sebi, zar ću se pokolebati već nakon prvih teškoća?

* * *

Buck Tranter je ujahao u dvorište ranča »S Bar S« oko četiri sata ujutro. Konj mu je bio sav uznojen, a na kaubojevu se licu čitao umor. Sjaše pred kaubojskom spavaonicom i priveže konja za motku. Na vratima se pojavi Nasmijani Smith.

— Što se dogodilo? — upita zabrinuto.

— Bast i njegovi nitkovi ruše nam ogradu. Obasuo sam ih olovom, ali ih je previše čak i za jednog Bucka Trantera.

— Znači, vrijeme je da stado dotjeraju na ljetni pašnjak.

Kauboj skine šešir i nadlanićom obriše oznojeno čelo.

— Da ti osedlam čilaša?

Smith ga pogleda iznenadeno.

— Zašto? Nije mi na kraj pameti da tako rano uzjašem, a i za tebe će biti bolje da malo odspavaš.

Tranter se zaprepasti.

— O čemu to govoriš?!

— O spavanju.

— Zar nećeš ništa poduzeti?

— zgražao se kauboj.

— Hoću, ali ne sada. Neću se sada upuštati ni u što ako nisam siguran da ću uspjeti. Uostalom, prepusti sve meni. Velika trojka će uskoro ustanoviti da je bilo mnogo lakše dotjerati stado na pašnjak nego ga odande otjerati. Pustit ćemo stoku da pase, a zatim ću Bastu i njegovim prijateljima poslati račun za ispašu.

Tranter prezirno odmahne rukom.

— Izabrao si zaista čudan način da braniš svoju imovinu. To nikad ne bih očekivao od borca kao što si ti.

— Što bi ti uradio na mom mjestu?

— Zagorčio bi im život. Postrijeljao najmanje pedesetak krava sve dok...

— ... dok te ne stjeraju u kut i temeljito izrešetaju.

— Ali pašnjak možeš obraniti jedino oružjem — inatio se visoki kauboj.

— Slažem se. Nas trojica protiv deseterice okorjelih revolveraša! Zar ti se ne čini da su u prednosti. Zato valja oprezno izabrati taktiku: dopustiti im da napadnu tamo gdje se možemo obraniti a da bi se to dogodilo što prije, neprestano ćemo ih izazivati. Počet ćemo danas uvečer, pa sada prilegni i od-

spavaj koliko te volja da budeš oran za posao.

— A današnji posao?

— Danas ne radimo ništa.

Nasmijani se Smith vrati u spavaonicu i ponovo legne. Spavao je sve do podneva, a onda ustane, poprska se vodom na klupi ispred kuhinje i sjedne za stol za kojim su već bili Monahan, Tranter i Willmoth.

Pošto su objedovali, dvojica kauboja i gost iz El Pasa odu na trijem da u naslonjačima malo porazgovaraju i zapuše koju cigaretu.

— Zar vi nećete s njima? — upita Dolores Smitha.

On joj se nasmiješi.

— Kasnije. Malo ću ti pomoći da pospremiš stol. — Dok je prala posude on ga je brisao. Kada je sve bilo gotovo djevojka odloži kecelju, priđe mu, zabaci glavu i pruži mu usne na poljubac. Ni ovaj put Nasmijani Smith nije mogao odoljeti napaсти premda je znao kakvoj opasnosti izlaže svoj momački način života.

IX

Mjesec je bio zastrt oblakom. Činilo se kao da cijeli svijet spava kada su se tri prilike tiho da ne probude djevojku iskrale iz kaubojske spavaonice, osedlale konje i izjahale iz dvorišta.

Čim se gost iz El Pasa uvjerio da je zrak čist i on je tiho izišao iz spavaonice. Ali cilj mu nije bio koral u kojem su bili konji nego kuća u kojoj je spavala mlada Meksikanka.

Popeo se na trijem i prišao vratima. Napeto je osluhnuo. U kući se ništa nije micalo. Zatim uhvati kvaku kuhinjskih vrata i

pokuša otvoriti. Vrata, kao i uvijek, nisu bila zaključana.

Hodajući na prstima dođe do sobe u kojoj je spavala djevojka. Rasklopi džepni nožić gurne oštricu u procijep između vrata i vratnica i pokuša podići zasun kojim se djevojka bila iznutra zakračunala. Polako je podizao oštricu sa zasunom, zatim pažljivo gurnuo vrata i spustio zasun.

U polutami je šamo nejasno mogao na jastuku razabrati djevojčinu glavu.

Nož je sklopio i stavio ga u džep, pa se počeo prikradati krevetu. Uto mu pod nogama zaškripi daska. Ukipi se i zaustavi dah. Odahnuo je tek nakon desetak sekundi kada je ustanovio da se djevojka nije probudila.

Naposljetku se primakao krevetu. Pod lakim pokrivačem mogao je razabrati djevojčino tijelo. Pruži ruku prema njenu vratu.

Mjesec na trenutak izroni iz oblaka i obasja djevojčin lik.

Nelagodno se prenuo kada je ustanovio da djevojka oko vrata nema nikakav zlatni lančić. Očima je pretraživao malu prostoriju. Pogled mu se naposljetku zaustavi na stoliću koji je djevojci služio za svakodnevnu toaletu. U očima mu zaškri od zadovoljstva.

Pod zrcalom obješenim o zid bio je lančić s medaljonom.

* * *

U to vrijeme u Bucksnorthu je bankar Jones bio zaokupljen nesvakidašnjim poslom. Drugi put u životu spremao se pobjeći bez traga.

Bio je udovoljio Smithovu za-

htjevu i svoje suučesnike pokušao odvratiti od ranča »S Bar S«. Međutim, pokazalo se da su Dixon i Bast bili lukaviji nego što je pretpostavljao. Naslutili su da s njihovim prijateljem nešto nije u redu i njegovo čudno ponašanje doveli u vezu ne samo sa Smithom nego i s Monahanom. Dixon se prihvatio posla da pokuša uspostaviti vezu s Monahanom.

Pokušaj je urodio plodom. Detektiv iz El Pasa je pristao da mu za novac oda što je posrijedi i tako je trojka doznala priču o odbjeglom pronevjeritelju. Monahan je htio propustiti neočekivanu zaradu. Čim je u Jonesu bio prepoznao bivšega gradonačelnika, odlučio da prije nego što se vrati u El Paso ucjenom izvuče što više bankarova novca.

Dixon nije dugo oklijevao da Jonesu jasno obznani kako su prošla vremena kada je on imao glavnu riječ. Svjestan da će ga ucjenjivati, Jones je odlučio pobjeći iz Bucksnorta.

Upravo je uzimao novac iz blagajne kad se ukoči. Čuvši kako mu se za leđima otvaraju vrata. Izbjegavajući nagle pokrete polako se počne okretati.

— Čini se da si odlučio odmagliti kao nekoć iz El Pasa — začuje poznat glas. — Nešto me upozoravalo da će se dogoditi baš to i zato sam sada ovdje.

Jones se zaustavi usred pokreta ošjećajući kako mu koljena klecaju. Čovjek za leđima neumoljivo je nastavio:

— Zar se nećeš okrenuti da popričaš s prijateljem? Ha, odlučio si odmagliti i pritajiti se, možda promijeniti ime samo da ne bi trunuo u zatvoru. Ali svo-

jim ortacima možeš učiniti još bolju uslugu svojom smrću.

Bankar se polako okrene. S lica mu je nestala i posljednja kap krvi, a oči su mu bile ispunjene užasom. Pogled je prikovao za došljakovu desnu ruku i kolt uperen u njegove grudi.

* * *

Sutradan je Velika trojka podigla logor na pašnjaku u kotlini, blizu izlaska iz doline. Trojica rančera htjela su izbliza pratiti događaje.

Koliba je bila dovoljna samo za njih trojicu, pa su kauboji noćili vani blizu velikoga zidanoga dimnjaka koji je noću zračio toplinu.

Smith se oko podne vratio s izvidanja. Rasedlao je čilaša i zaputio se na trijem gdje je lješkario Tranter.

— Ne vidim Willmothova konja — reče Smith. — Da nije otišao?

— Nije — zaniječe Tranter. — Tvoj se kicoš zaželio jahanja, a Willmothu je momak svakog dana sve sumnjiviji, pa ga je odlučio držati na oku — Tranter skupi oči i zagleda se u daljinu. — Čini se da dolazi i to iz smjera Skakavčeve doline gdje su ona trojica tvorova podigli logor. Baš me zanima je li mu detektiv umakao.

Namršteni je Willmoth sjahao pred kućom i popeo se na trijem.

— Jesi li ga izgubio? — dobaci mu s ležaljke Tranter.

— Nisam — reče kauboj hladći šeširom lica.

— Kamo je odjahao?

— Isprva na zapad, a zatim je u širokom luku skrenuo na jug.

— Prema Skakavčevoj dolini?

— zainteresira se Smith.

— Baš onamo. Pred kolibom ga je dočekaao Bast i zajedno su ušli. Monahan je izišao nakon pola sata, sjeo na konja i zaputio se u grad.

Tranter se okrene Smithu.

— Momak mi je od početka bio sumnjiv. Kako se može vjerovati čovjeku u žutim cipelama?! Kicoši koji dolaze na ljetovanje donose više neprilika nego koristi. Ako mene pitaš, otpremi ga što prije u njegov El Paso.

* * *

Ni desetak minuta nakon što je Monahan odjahao, pred kolibu dojaše na zapjenjenom konju Jud Dixon. Topot izmami Basta na trijem.

— Što se dogodilo? — upita nabravši obrbe.

— U Bucksnortu su svi na nogama — zadihano progovori Dixon. — Noćas je netko ustrijelio Jonesa u njegovu uredu i ispraznio mu blagajnu.

Bast zinù.

— U gradu je veliko uzbuđenje. Uhvate li ubojicu objesit će ga bez mnogo formalnosti.

Bast se razveseli.

— Grom i pakao! Zašto da to ne prišijemo Smithu?

Dixon mu uzvрати osmijeh.

— Nemam ništa protiv. Uostalom, to i neće biti teško. Pokraj blagajne nađen je Smithov šešir.

X

Tranter i Smith su sjedili na trijemu, pušili i čekali da ih Dolores pozove na večeru.

— Evo ga! — oglasi se kauboj.

Monahan ujaše u dvorište i zaustavi se pred kućom, a Tran-

ter ustane da mu prihvati konja.

— Sjedni, Trantere — dobaci Smith. — Momak se neće dugo zadržavati, pa se ne isplati rasjedlati konja.

Smith ustane i pođe u susret Monahanu koji je upravo sjahao i zaputio se prema njima.

— Posjetio si susjede, zar ne?

Detektiv ga iznenađeno pogleda, pa prkosno isturi bradu.

— Kada me već pitaš, zašto da ne priznam.

— Je li se razgovor isplatio?

U detektivovu pogledu bljesne.

— Zar uvijek uhađate svoje goste?

— Ovisi o njima. Čini se da je u dolinu došla vrlo otrovna zmija.

— Misliš li na mene?

— A na koga drugoga?!

Detektiv je pažljivo motrio sugovornika.

— Večeras si očito loše volje. Tko ti je stao na kurje oko?

— Ne volim gradsku gospodu koja potajno rade o glavi svome domaćinu.

— Platilo sam ti za cijeli mjesec, a do tada je još cijeli tjedan. Prema tome, vladaj se kao džentlmen premda nisi ništa bolji od najobičnije krave...

— Ni riječi više — presiječe ga Smith. — Penji se na to kljuse i odlazi. Za to što si platio tjedan više dobit ćeš konja.

— Opasan momak, nema što — rugao se Monahan odlazeći prema konju. — Kada sredim tebe i tvoju mješanku...

Zašutio je usred rečenice jer je Smith prijeteći zakoračio prema njemu.

— Reci još samo jednu riječ...

— zaprijeti mu.

Monahan sijejne pogledom, uzjaše i potjera konja prema gradu.

Tranter izvadi lulu iz usta.

— Pustio si otrovnog škorpiona, a to ne valja. Uskoro će ti dokazati da može biti još otrovniji.

— Možda — reče Smith gledajući za jahačem koji je postajao sve manji. — Međutim, uvjeren sam da pretjeruješ.

— Da je po mome...

— Zavrnuo bi mu vratom, znam. Trebao bi se stidjeti zbog svoje osvetoljubivosti.

Smith se malo zamisli, pa nastavi. — Ipak, kada o svemu valjano razmislim, jedno mi ne ide u glavu.

— Što to?

— Zašto nam je ispričao onu priču o Jonesu, a poslije se povezao s našim protivnicima?

— Meni se čini da nas momak nije mnogo iskoristio. Možda nije bio sasvim uvjeren u to, pa je tebe poslao u izvidnicu, a sada se osjeća dovoljno sigurnim da sve preuzme u svoje ruke. Mnogi ljudi za svaku sigurnost sjede na dvije stolice.

— Bravo! — oraspoloži se Smith. — Sreća što imam tebe kada o nečem valja dobro razmisliti. Nego, čini se da ću morati u grad i...

— To ti postaje navika — prekinu ga Tranter. — Pretjeruješ. Zar si zaboravio što se prošli put dogodilo u »Visokoj boci«? Malo je nadostajalo da nam se vratiš mrtav.

Smith nevoljko zavrti glavom.

— Ako si me htio oneraspoložiti, uspio si.

— Zašto moraš u grad?

— Da se posavjetujem s odvjetnikom.

– Što će ti, zaboga, odvjetnik?

– Tužit ću Veliku trojku sudu i zahtijevati odštetu za pašnjak.

Tranter ga podsmješljivo pogleda.

– Misliš da ćeš ih tako otjerati?

– Neću, ali nešto valja poduzeti. Sudac će morati izići na lice mjesta i utvrditi stanje stvari, a to će ići meni u prilog.

* * *

Sutradan je osvanulo vedro, suncano jutro bez tračka oblaka, pa je Smith upitao Dolores hoće li s njim u grad.

– Mislim da je vrijeme da nabaviš dvije-tri nove haljine – rekao je dok joj je pomagao prati i brisati suđe.

Nakon pola sata već su bili u sedlu. Oko njih se širio opojan miris kadulje dok su polako jahali prema gradu. Zlačani djevojčini obrazi bili su malo narumenjeni a oči pod dugim tamnim trepavicama odavale su očito zadovoljstvo.

Kada su za sobom ostavili Skakavčevu dolinu Smith opazi da ih na priličnoj udaljenosti slijede dva jahača. Učini mu se da je prepoznao Potaka i Basta, ali u to nije bio siguran. Nešto prije podneva ušli su u grad. Bucksnot je nalikovao pravom mravinjaku. Zaustavili su se pred prodavaonicom mješovite robe. Smith je jedva nogama dodirnuo zemlju, kadli s trijema side brkonja prijetećeg izraza lica i pride mu.

– Kako ste, šerife? – dočeka ga Smith ljubazno. – Dugo se nismo vidjeli.

– Gotovo dva dana – odvraća Hellman suho.

Smithu ne promače da od bučne srdačnosti s kojom su se rastali prilikom posljednjeg susreta nije ostalo ništa. Zatim Hellman upita:

– Gdje si bio prethodne noći?

– Na noćnom poslu.

– Kakvom noćnom poslu?

– Posrijedi su stvari o kojima sam te ionako htio izvijestiti. Odjahao sam s Willmothom i Tranterom na pašnjak da pogledam stoku koju su Bast i njegovi prijatelji dali dotjerati. Prije toga su nam Bastovi momci srušili ogradu...

– Možeš li dokazati da te noći nisi bio u gradu?

Smith nabere obrve.

– Trista mu čuda! Što se zapravo dogodilo?

– Bankar Jones je mrtav, a blagajna u njegovu uredu ispražnjena.

Smith tiho zazviždi.

– To je zaista veliko iznenađenje. Pretpostavljam da je ubijen.

– Da.

Smith se okrene djevojci.

– Podi u prodavaonicu i odaberi nešto po svom ukusu. Ja moram još popričati sa šerifom.

– Kad je djevojka otišla, Smith nastavi: – Sumnjaš li na koga?

Hellman ga zamišljeno pogleda.

– Da, ali ću to još zadržati za sebe. Međutim, mnogi u gradu misle da si ti ubojica.

– Na temelju čega to zaključuju?

– Bankar ti se zamjerio kada ti je odbio dati zajam. Osim toga, na mjestu zločina, ni dva ko-

raka od blagajne, nađen je tvoj šešir.

Smith se zamisli. – Jesi li siguran da je to baš moj šešir?

Šerif potvrdi glavom.

– Takvih je u gradu malo, a ljudi su ti ga vidjeli na glavi kada si prošli put dojahao u grad.

Smith se počeo po bradi.

– Mislim, šerife, da će te upravo to navesti na trag. Ako je posrijedi moj stari šešir, mogu ti reći da sam ga izgubio u onoj gužvi u salunu. Prema tome, ubojica je čovjek kojem je stalo da mi napakosti. Kada je Jones ubijen?

– Prema liječnikovu mišljenju oko sat poslije ponoći.

– Gdje ste ga pronašli?

– Sutradan ujutro pronašao ga je blagajnik kada je došao na posao. Ležao je mrtav pokraj svoga pisaćeg stola, blagajna je bila otvorena i prazna, a u kutu na podu bio je tvoj šešir. Po podu je bilo razbacanih papira, zacijelo dokumenata iz blagajne koji nisu zanimali ubojicu.

– Budući da je pokraj ubijenog pronađen moj šešir, pretpostavljam da ću vam biti potreban u istrazi.

– Istraga je već gotova. Sucu Beekmanu se žurilo.

– I što je zaključeno?

– Da je Jonesa ubio jedan ili više neznanih. Osim toga sudac mi je naredio da provjerim gdje si bio te noći.

Kako je šerif tada zašutio, Smith je razgovor smatrao završenim.

– Već sam ti rekao gdje sam bio te noći, a to znaju i momci Velike trojke.

Šerif se namrgodi.

– Zar je izbio sukob?

Smith se osmijehnu.

– Nije, samo smo ih malo uznemirili. Opalili smo nekoliko metaka da im pokažemo kako sve neće ići glatko. Nego, tko je najbolji odvjetnik u gradu?

– Zašto pitaš? – iznenadi se šerif.

– Da od velike trojke sudskim putem zatražim odštetu. Hellman zavrti glavom.

– Samo ćeš na glavu navući nevolju i izvrgnuti se nepotrebnim troškovima. I odvjetnici od nečega moraju živjeti. Kleina ti ne bih preporučio. Ured mu je na katu iznad banke, a radi za Udruženje i sumnjam da bi se prihvatio toga posla. Toma Sleena naći ćeš iznad restorana „Santa-Fé“.

Smith se oprostio od šerifa i zaputi prema restoranu. Misli mu zaokupi čovjek koji je na mjestu zločina bio ostavio njegov šešir. To ga podsjeti na jednako tako nizak udarac kada je Potak uzeo cedulju i novac namijenjen vlasniku konjušnice.

Ali, zašto bi Potak ili netko iz Velike trojke ustrijelio bankara?

Stigao je do restorana i popeo se vanjskim drvenim stepenicama do vrata na kojima je pisalo: TOM SLEEN, odvjetnik. Na njegovo kucanje oglasi se piškutav glas.

Za stolom je sjedio mršav čovjek žućkasta lica i očito se dosađivao. Znatiželjno se zagledao u posjetioca.

– Jeste li vi Tom Sleen?

Čovjek samo kimne.

– Kako ide posao?

Čovjek izvadi čačkalicu iz usta.

– Ne baš najbolje. Dok koji rančer nađe put do odvjetnika već bude napola mrtav.

Smith se nasmije.

— U redu, ja ću unijeti nešto živosti u vaš posao.

Sleen se nalakti na stol.

— Što mogu za vas uraditi?

— Napisat ćete tužbu protiv Udruženja...

— Stanite! — podigne mršavi odvjetnik ruke kao da je netko u njega uperio revolver. — To ne smijem.

— Smith sijevne očima.

— Zašto, do đavola, ne smijete?

— Ne smijem prihvatiti nikakav slučaj koji je protiv interesa Velike trojke.

— Ali ja sam čuo da je Klein njihov odvjetnik.

— Od jučer sam i ja. Jud Dixon mi je platio predujam za poslove koje će za njih obaviti u iduća tri mjeseca. Žao mi je što vas moram odbiti. Oprostite, kao što vidite, čeka me velik posao.

Prije nego što ode u trgovinu, kao što je obećao Dolores, Smith odlučí svratiti u »Visoku bocu«.

Mozak Udruženja zacijelo je Dixon, pomisli dok je koraćao nogostupom. Samo se on mogao dosjetiti da će ih Smith pokušati goniti sudom, pa se odmah dosjetio kako da ga preduhitri.

XI

U salunu su u to vrijeme bila tri čovjeka: Al Bast i dvojica revolveraša, Harmon i Flynn. Potak, koji je s gazdom bio dojahao u grad, otišao je već nakon prve čašice po nekom zadatku.

Gostioničar je radoznalo virio kroz prozor.

— Upravo silazi iz Sleenova ureda — izvijestio je trojicu za šankom.

Bast se zlurado nasmiješi i okrene dvojici revolveraša.

— Naprijed, momci! Zauzmite prikladna mjesta i pazite da se međusobno ne postrijeljate.

Flynn ode do pianina, a Harmon prevrne jedan kartaški stol i stane iza njega. Odmah izvadi kolt i provjeri ga.

— Mići se s prozora! — upozori Bast gostioničara.

— Dolazi ovamo! — izvijesti ćelavac i vrati se za šank.

— U redu, momci — reče Bast, izvuče kolt i uperi ga u vrata.

— Čim gurne vrata — reče Bast — pucajte!

Nasmijani Smith se upravo htio popeti na trijem saluna kadli ugleda šerifa Hellmana kako izlazi iz prodavaonice. Zacrjelo je ispitivao djevojku, pomisli Smith. Po izrazu šerifova lica mogao je zaključiti da nije doznao ništa što bi mu moglo poslužiti u istrazi. Smith se zaustavi i pričeká ga.

— Upravo sam doznao da imaš gosta na ljetovanju, je li tako?

— Imali smo ga — iskesi se Smith. — Jučer sam ga otjerao.

— Zašto?

— Zbog osobnih razloga. Hoćeš li nešto popiti?

Šerif kimne. Smith zakorači na prvu stepenicu i naglo se zaustavi prepriječivši rukom put i šerifu.

Oči su mu bile u visini poda, pa je kroz otvor ispod vrata mogao vidjeti dio saluna. Nije mu promaklo da je jedan stol prevrnut.

– Udimo na stražnja vrata – šapne šerifu.

Hellman ga trenutak iznenađeno pogleda, ali ništa ne upita nego šutke pođe za njim.

Stražnja vrata nisu bila zaključana. Smith ih oprezno otvori i uđe u polumračni hodnik. Šerif ga je slijedio. Tiho su se primakli vratima koja su vodila u salun i Smith ih odškrine. Ugledali su zanimljiv prizor. Tri čovjeka napeto su gledala prema ulaznim vratima. Jedan je u ruci držao kolt.

Hellman se namršti, a Smith nasmiješi. Bast i njegovi ljudi morat će se dobro potruditi da smisle kakvo-takvo objašnjenje.

– Što to znači?! – zagrmi šerif.

Sagnute prilike se usprave i polako stanu okretati. Uto se začuje i drugi glas koji je Baštu bio poznat.

– Što ste to sad smislili?

Sklanjajte pucaljke! – ponovi ljutito Hellman.

Revolveraši su neodlučno pogledali u gazdu, a on im glavom naznači da poslušaju.

– Prekrasan prizor! – galamio je šerif. – Ugledan građanin s koltom u ruci vreba da ustrijeli čovjeka koji ništa ne slušteći ulazi u salun da popije čašicu. Tako mi svega, Baste, najradije bih vas zbog toga otjerao iza brave.

Rančer se zajapuri od ljutnje.

– Pripazite na svoje riječi, ako se i na idućim izborima kandidate kandidirati za šerifsko mjesto. To što ste upravo vidjeli neka vas ne čudi. Upravo smo uvježbali prizor iz predstave

koju ćemo idućeg tjedna prikazati na našem ranču.

Predstavnik zakona ljutito sijevne očima.

– Baš ste pronašli uvjerljivu ispriku.

Bast se podboči.

– Znači li to da mi ne vjerujete. Upozoravam vas da ne prekoračujete svoja ovlaštenja...

Šerif mu bijesno upadne u riječ.

– Što to trabunjate? Dužnost mi je da budem nepovjerljiv, a slika koju ste vas trojica malo prije pružili ne dolikuje čestitim građanima. Nemam ništa protiv Udruženja, ali vam kažem da nam je u gradu svima dosta vaše samovolje. Vrijeme je da se tome stane na kraj.

– Imate li još što na srcu?

– Imam. Upozorite svoje revolveraše da više prema nikom neću imati obzira. Tako će biti sve dok budem šerif ovoga okruga. Neka dobro promisle prije nego se upute u bilo što.

Šerif se zaputi prema vratima i tamo se zaustavi čekajući da mu se Smith pridruži.

– Zar nismo ožednjeli? – osmjehne se Smith i priđe šanku.

Hellman je neodlučno stajao na vratima. Bast pozove svoje ljude i odvede ih u pokrajni sobičak. Šerif naposljetku odmahne rukom i ode, a Smith naruči piće.

I Jud Dixon se toga dana bio zaputio u grad. Odjednom pred sobom na cesti ugleda jahača i uskoro prepozna Monahana.

– Dobar dan, Dixone! – pozdravi detektiv prepriječivši

rančeru put. – Prilično je vruće, zar ne?

Dixon ga ljutito odmjeri.

– Zašto me zaustavljate?

Monahan se nasmiješi.

– Da vam prodam nova, za vas vrlo dragocjena obavještenja.

– Danas nisam raspoložen za takve poslove. Uostalom, zašto se ponovo ne obratite Bastu?

– Zato što ne dopuštam da se sa mnom poigrava kao s deranom. Prema tome, jeste li voljni otvoriti novčanik ili niste?

– Na što se odnosi ta vijest?

– Na Smithovu domaćicu, mladu Meksikanku.

Dixon prezirno iskrivi usne.

– Tako nešto bi mi zaista moglo dobro poslužiti. Kako?

– Izbrojte stotku pa ćete se čudom čuditi zašto nisam zatražio više.

Rančer nakon kratkog oklijevanja izvadi novčanik, izbroji deset novčanica po deset dolara i pruži ih detektivu.

– Da čujem!

– Riječ je o lančiću oko djevojčina vrata na kojem je medaljon. Čim sam ga ugledao podsjetio me na medaljon koji sam ugledao u žene koja je umrla prije nekoliko godina.

– I onda?

– Otvorio sam ga i ugledao sliku te žene. Na drugoj strani je slika čovjeka kojeg i vi dobro poznajete...

Kad je Monahan nakon nekoliko minuta produžio svojim putem bio je više nego zadovoljan. Isto obavještenje prodao je drugi put. Prvi put trgovao je s njim prije dva sata, pa je zbog

toga Bast u to vrijeme u pokrajnoj sobi saluna pisao pismo.

Naposlijetku je bio gotov. Odloži pero, presavine pismo i stavi ga u omotnicu.

– Ne bi li bilo bolje pričekati da Potak donese medaljon – upozori ga Harmon. – Možda vas je onaj gizdelin preveo žedna preko vode.

– Pa šta. Pismo će ionako djelovati.

Dolores je završila posao u prodavaonici i sada je čekala Smitha.

Za ledima joj se otvore vrata i ona se obazre. Ugleda nasmiješnog Potaka.

Premda je problijedila, oči su joj odražavale ljutnju.

– Hej, mačkice! – obrati joj se Potak naslonivši se na zid. – Dugo se nismo vidjeli i sada je prilika da mi daš poljubac o kojem smo pričali prije tri-četiri tjedna.

– Odlazite, senjor! Nemamo o čemu razgovarati.

– Varaš se, mala, i pažljivije biraj riječi. Zar se tako razgovara s udvaračem? Uostalom, zašto se opireš. Svakoj je mješanki milo kada joj bijelac pokloni pažnju.

– Ne lažite! – nakostriješi se djevojka. – Ja nisam mješanka. Pazite kako sa mnom govorite. Ako to dozna senjor Smith...

Potak je prekinе prasnuvši u smijeh.

– On!? Taj više neće nikome dosađivati. Ne pitaš zašto? Zato što ga upravo sada u »Visokoj boci« čekaju momci koji će ga zauvijek srediti.

Djevojka se strese.

Potak se uputi prema njoj, a ona uzmakne natraške do zida ispruživši pred sobom ruku.

— Ne prilazite mi, ne prilazite... ili ću vas, tako mi svega, probosti nožem.

Ali za to nije bila dovoljno brza.

Dok je ispod haljine pokušavala izvući nož, Potak joj brzo priskoči, zgrabi je za ovratnik bluze i naglim pokretom razdere tkaninu sve do struka. Nož padne na pod, a Potak zagrabi Meksikanku i bezumno je stade ljubiti po licu i vratu. Ona se otimala svim snagama i naposljetku mu se istrgne i pripije uza zid.

On se nasmije.

Odjednom hitro ispruži ruku, zgrabi medaljon i istrgne ga s lančića. Stavi to u džep i ponovo pokuša zagrliti djevojku.

— Pomoć! — poviče ona koprcajući se u njegovim rukama. Pronađe mu prstima lice, zarije nokte u meso i snažno povuče ostavljajući na licu krvave brazde. On bolno jaukne.

— Prokleta droljo! — poviče izbezumljeno i nadlanicom je snažno tresne po licu.

Trgovac se od straha bio zgurio iza pulta. Videći što je Potak uradio, poviče:

— Zaboga... Zar ćete je ubiti?

Tamnokosi se čovjek naglo okrene, izvuče kolt i prestrašenog trgovca, koji se bio malo uspravio, svom snagom udari po glavi. Trgovac padne na zemlju i više se ne pomaže.

Dolores je ležala omamljena. Potak se sagne, zgrabi je i podigne na noge.

— Prokletniče! — ote joj se s okrvavljenih usana dok se pokušavala istrgnuti.

— Smiri se, kučko! — razbjesni se nasilnik i zavrne joj ruku

na leđima tako nemilosrdno da je vrisnula od boli.

Potak se odjednom ukipi.

— Sada je bilo dosta, skote! Okreni se — odjeknulo mu je za leđima.

Okrenuo se spretnošću divlje mačke prepoznajući omrznuti glas, a rukama istodobno sune naniže.

Nasmijani Smith zakorači korak naprijed i, unijevši u udarac svu težinu gornjeg dijela tijela, udari Potaka posred brade.

Revolveraš zaglavinja. Smith ga je slijedio u stopu zadajući mu udarac za udarcem.

Predradnik Velike trojke branio se kako je znao i umio. Oslonivši se leđima na zid, malo se pribere i izbjegavši jednom udarcu stisne obje šake i svom ih snagom poput malja spusti na protivnikovu glavu. Ali Smith se gotovo i ne pomaže s mjesta.

U jednom se trenutku Potaku učini kako će imati dovoljno vremena da se posluži koltom, ali oprezní Smith skoči naprijed i zabije šaku protivniku u nezaštićeni trbuh. Nasilnik koji je već gotovo bio dohvatio koltove sada se od bola previje napola hvatajući se rukama za bolno mjesto. Smith mu ne dopusti da se pribere nego ga snažnim udarcem odozdo tresne u bradu. Potakova glava poleti uvis, a on zatim osjeti još jedan jak udarac protivnikove ljevice.

Nakon još nekoliko dobro odmjerenih udaraca Potak se nade na podu pokraj samoga zida. Bilo je očito da nije doraštao Smithu. Valja promijeniti taktiku pomisli grozničavo i skoči na noge.

Odbije se od zida i sagnute glave poput bika jurne na Smitha koji se u posljednjem trenutku odmakne u stranu, pa napadač posrnu u prazno. Smith iskoristi priliku i rubom dlana udari ga po potiljku.

Potak je bio izuzetno izdržljiv borac. Učas se osovio na noge i ponovo jurišao. Izmijenili su nekoliko udaraca i tada revolvertaš iskoristi priliku. Dok je Smith pokušavao izbjeći udarac desnice, Potak ga svom snagom udari nogom u slabine. Smith jaukne od boli i presavine se, a Potak ga ne baš dobro odmjerenim udarcem odozgo dohvati po ramenu i obori.

Oči mu tada pobjedonosno bljesnuše. Sad se Potaku pružila prilika da borbu okonča sebi u korist i on je odlučio priliku iskoristiti. Ruke mu polete prema koltovima, ali djevojka, koja je pažljivo i strepeći pratila cijelu borbu, priskoči odostraga i zgrabi ga za obje ruke. Potak ispusti oružje u korice i pokuša je se otresti. Snažnim trzajem odbaci je prema zidu i djevojka se svali na pod.

Potak se ponovo maši za koltove, ali je Smith već bio na nogama. Dok je nasilnik izvlačio kolt, Smith ga tresne po glavi teškom tavom koju je dohvatio s pulta. Potak jaukne i zatetura unatrag. Kolt mu ispadne iz ruke, koljena popuste i on se svali na pod.

Smith mu posrćući pride i nogom odgurne kolt do zida. Isto učini i s koltom koji je još bio u koricama. Omamljen od borbe stajao je nad oborenim protivnikom, a onda mu pride Dolores i zagrlila ga.

Nakon nekoliko trenutaka blago je gurne u stranu, pa sa zida skine klupko čvrstoga kónopa i protivniku sveže ruke i noge. Kada se uspravio, Dolores se sagne i onesviještenom stane prevrtati po džepovima. Nakon nekog vremena ote joj se radostan usklik: u ruci je držala medaljon koji joj je Potak bio oteo.

— Zar ti ga je oduzeo? — čudio se Smith.

— Da, senjor. — Otvorila je medaljon i pokazala mu ga na ispruženom dlanu. — Moja majka i moj otac...

Smith pogleda sitne, ali ipak prilično oštre slike. Jedna je prikazivala tamnooku ljepoticu kojoj je Dolores mnogo nalikovala. U tamnoj kosi počesljanoj na španjolski način bio je utaknut češalj.

— Nije li prekrasna, senor?

Nasmijani Smith kimne. Zatim obrati pažnju muškarcu na drugoj slici i lice mu se odmah smrači. Na slici je bio mladić koji je mnogo nalikovao čovjeku srednje dobi kojeg je Smith poznavao, bolje rečeno, kojeg je upoznao u Bucksnortu. Rado bi se bio uvjerio da je riječ o pukoj slučajnosti, ali je bilo neosporno da je pred njim bila slika Dana Jalnora, odnosno bankara Sija Jonesa iz mladih dana.

Djevojka ga zabrinuto pogleda.

— Zar nešto nije u redu?

— Jesi li ti iz Juareza?

— Da, tamo mi je živjela majka, a i ja do prije nekoliko godina.

— Zar ti majka više nije živa?

— Umrkla je, a ja sam pobjegla u svijet.

— Sjećaš li se oca?

Dolores zaniječe glavom.

— Umro je dok sam bila sasvim mala — reče motreći ga i dalje ispitivačkim pogledom.

Smithu je sve bilo jasno. Savjest mu je nalagala da odmah odjaše u Juarez i posjeti djeda mlade Meksikanke, don Anastacija Escobara, o kojem mu je pričao detektiv Monahan.

— O čemu razmišljate? — kopkalo je djevojku. — ne bi li bilo bolje da odemo odavde?

— Imaš pravo.

Uto se iza pulta pomače trgovac. Smith mu pride i zagleda se u čvorugu na čovjekovoj glavi.

— Tko ga je udario? — upita.

— Potak. Pokušao mi je pomoći, ali ga je taj nasilnik nemilosrdno mlatnuo drškom kolta. Trebalo bi da mu pomognemo.

Smith se složi. Dolores ranjeniku ispere krv s glave i poveže ranu. Trgovac otvori oči i uz Smithovu pomoć sjedne.

Plativši kupljenu robu, Smith je natovari na konje, a Dolores se u međuvremenu presvukla. Kada ju je ponovo ugledao na sebi je preko nove bluze imala kožnatu vjetrovku i jahaću suknu.

Zaustavili su se pokraj poštanskog ureda zato što je Smitha zanimalo je li mu Crane najzad poslao obećani dokument.

U pošti su bila dva pisma za „S Bar S“, među kojima jedno za Dolores i to, na veliko Smithovo iznenađenje, odaslano iz samoga Bucksnorta prije nepun sat.

Drugo je bilo naslovljeno na njega. Čovjek od kojeg je kupio ovce što su stradale u željezničkoj nesreći upozoravao ga je na dogovoreni rok: do tri dana

trebalo je platiti ostatak novca.

Dok je Smith izlazio, lice mu je bilo mračno. Ako uskoro ne dozna gdje je Crane, vjerojatno će mu nepovratno propasti prilika da stekne ranč do kojeg mu je bilo toliko stalo, a da se i ne govori o plaćanju ovaca koje zapravo nije ni preuzeo.

Čudno, pomisli, što Crane još nije poslao dokument o vlasništvu, a dosad je imao dovoljno vremena da opazi kako mu je to promaklo.

Mnogi nemaju baš mnogo obzira za brige i neprilike drugih — mrmljao je mrzovoljno.

Možda je uistinu neshvatljivo nemaran, ali možda je i varalica. Ne, odmah je odbacio tu misao, toliko se u tom čovjeku nije mogao prevariti.

Pošto je već bio uzjahao, sjeti se pisma naslovljena na djevojku. Izvadi ga iz džepa i pruži joj ga.

— Čini se da u gradu imaš tihog obožavatelja koji tebi u čast piše pjesme — reče pružajući djevojci njeno pismo.

Dolores se iznenadi, ali ne otvori omotnicu nego je stavi u džep. Pogledala ga je u oči i uzvratila mu osmijeh. On je bio jedini do kojeg joj je bilo stalo.

— Čim te otpratim kući morat ću na put — reče Smith nakon kratke šutnje.

— Kada se vraćate?

— Vjerojatno za dva dana i tada...

Zašutio je i pogledao joj u oči.

— I tada? — lažula je sva u sretnom iščekivanju.

— Tada ćemo se vjenčati.

Oči joj se ispune srećom, a obrazi rumenilom. Tada se on odjednom trgne i ukoči. Neki je muškarac upravo sjahao pred

»Visokom bocom« i zaputio se prema vratima.

— Tko je taj čovjek?

— Rančer Jud Dixon — objasnio joj Smith naborana čela. — Voda velike trojke i najopasniji čovjek u okrugu.

Kada su izjahali iz grada i htjeli skrenuti putem koji se odvajao prema Smithersovoj dolini, Smith odjednom naglo zauzda čilaša. Pred sobom ugleda oblak prašine koji im se naglo približavao.

— Willmoth!

Kauboju je dojahao do njih i zaustavio konja.

— Što se dogodilo? — zabrine se Nasmijani Smith?

— Zapravo ništa, gazda — odvrati Willmoth s osmijehom na licu. — Nemamo duhana, pa sam pojahao u grad da ga kupim.

— Baš mi odgovara što smo se sreli — reče Smith. — Otpratit ćeš Dolores na ranč. Za duhan ne brini. Kupili smo ga zajedno s ostalom robom. Ja moram odmah na put. Otputovat ću još večernjim vlakom.

— Koliko ćeš se zadržati? — zanimalo je kauboja.

— Najviše dva dana. A kada se vratim, proslavit ćemo vjenčanje.

* * *

Ostavivši konja u konjušnici, Smith se zaputi prema kolodvoru, drvenoj zgradi obojenoj crveno.

Prisjećao se svega što je Monahan bio rekao o bivšem gradonačelniku Danu Jalnoru, njegovoj meksikanskoj dragani i njihovu djetetu. Prema svemu sudeći, Jalnor je ostavio suprugu u drugom stanju. Djevojku je

za to trebalo oprezno pripremiti i zato se sada zaputio u El Paso da provjeri Monahanove riječi, a možda će tamo nešto doznati i o Craneu.

Već se bilo smračilo kada se Smith približio kolodvoru koji je bio na drugom dijelu grada. Stotinjak metara za njim tiho su se šuljale dvije tamne prilike.

Od službenika je doznao da vlak dolazi za deset minuta, pa sjedne na klupu u čekaonici ne sluteći da ga kroz mutno staklo motre dva čovjeka. Uto blagajnik otvori prozorčić i Smith ode kupiti putnu kartu do El Pasa. Blagajnik mu se zagleda u lice i našali se:

— Izgledate kao da dolazite ravno s boksačkog ringa. Je li i onaj drugi dobio svoje?

— Nije prošao ništa bolje. Nego, gdje bih se mogao malo osvježiti?

Blagajnik ga uputi u nužnik gdje se Smith malo dotjera, a uto zvižduk lokomotive najavi dolazak vlaka. Smith se popne u najbliži vagon i sjedne pokraj prozora.

Motreći kroz prozor opazi samo dvojicu putnika. Jedan je ušao u isti vagon. Smithu je bio nekako poznat, ali se nije mogao sjetiti odakle, a neznanac je pazio da mu svjetiljka ne osvjetli lice. Istom vagonu sada se približavao i drugi.

— Karte, molim!

Smith se obazre. U hodniku, pokraj onoga drugog putnika, stajao je kondukter. Smith se maši rukom za džep, ali tada se sjeti da je kartu zatakao za vrpču na šeširu.

Uto se nepoznati na peronu primakao svjetiljci.

Kako mu je uto kondukter poništio kartu i vratio mu je, Smith ponovo pogleda kroz prozor i trgne se. Čovjek na peronu je u ruci držao revolver.

Prepoznao je Juda Dixona!

Vidjevši kako rančer nišani prema prozoru, Smith se hitro odmakne. Dixon je nešto povukao, a zatim su jedan za drugim odjeknula tri hica. Razbijeno staklo zazveči.

Lokomotiva je zazviždala i vlak se polako pokrenuo. Unatoč buci Smith je jasno čuo Dixonove riječi:

– Proklet bio, podli ubojice!

– Dixonovo lice bilo je izobličeno od bijesa i mržnje. – Ovaj se put nećeš izvući!

Smith smjesta legne na pod, a na staklu se pojave još dvije rupe.

Vlak je uto izišao iz stanice, pa se Smith uspravi i proviri kroz prozor.

Uto osjeti kako ga netko drma za rame. Brzo se okrene i prepozna konduktera.

– Što to znači – ljutio se prosijedi službenik. – Zar ne znate da je zabranjeno praviti rupe u prozoru?

– Ja znam, ali zacijelo ne zna momak koji me je izvana pokušao izrešetati olovom.

Kondukter nabra čelo.

– Znači li to da je netko pucao u vas s perona?

– Ako ne vjerujete, pretražite me – reče Smith smiješeći se trpkoo. – Uvjerit ćete se da nisam naoružan.

U razgovor se umiješa drugi putnik.

– Čovjek ne laže. Meci su očito došli izvana. Nema sumnje da ga je netko htio ubiti.

Smith se okrene čovjeku u

tamnom kutu koji je na glavi imao tamni polucilindar i zahvali mu;

– Hvala, prijatelju. Možda mi se pruži prilika da vam se odužim.

– Zaboga, ne – zgrane se putnik u drugom kutu vagona.

– Nadam se da vam se slična prilika nikad neće pružiti. Rizik je ipak prevelik.

XII

Vlak je vozio brdovitim predjelom južnog Novog Meksika. Smith je pokušao pridrijemati, ali bi ga uvijek zaokupile iste misli.

Zašto Dixon nije odabrao prikladnije mjesto?

Možda je sve bilo samo dio lukavo skovanog plana?

Nakon četiri sata vožnje, oko jedan sat poslije ponoći, vlak je ušao u željezničku stanicu El Pasa. Smith siđe i kočijom se odveze do mosta gdje je bio granični prijelaz, pa prijede u Meksiko, u susjedni grad Juarez.

Kako je bilo neprilično da u to doba posjeti don Anastacija, otišao je u bučni lokal kojem se naziv doimao američki: KING DAN'S CANTINA.

Čim je ušao, pride mu Meksikanac u fraku i odvede ga za stolić nedaleko od plesnog podija. Orkestar je glasno svirao, a na parketu su se okretali parovi. Naruči vino i ogleda se. Svugdje oko sebe ugleda muškarce u elegantnim večernjim odjelima i žene u toaletama. Ova čaša vina koštat će me hrpu dolara, pomisli, kao puna boca viskija u kakvom tekšaškom salunu.

Uto zapazi i jednog posjetioca u svakodnevnom odijelu i, premda mu je bio okrenut leđima, u njemu nasluti Amerikanca. Neznancu se nešto žustro prepirao s nekim elegantnim Meksikancem koji se upravo u tom trenutku maši ispod smokinga i poteže nož.

Amerikanac se vješto baci na napadača. Nož odleti na jednu, a Meksikanac na drugu stranu.

U lokalu se podiže strahovita graja. Muškarci su počeli gurati žene prema izlazu.

Neznancu kao da se nije žurilo. Još jednom je pogledao prema mjestu gdje mu je opružen ležao protivnik.

Smith skoči na noge. Svjetlo je jasno obasjalo neznančevo lice i Smith ga odmah prepozna.

— Crane!

Čovjek, koji se već bio zaputio prema najbližem prozoru, naglo se okrene, ali samo na trenutak. Potom se hitro provuče kroz prozor i izgubi među uznemirenim ljudima koji su se okupili pred ulazom.

Smith opsuje i počne se probijati prema vratima koja su mu bila bliža od prozora.

Progurao se na svjež zrak i pogledom potražio bjegunca. Ugledao ga je na dvadesetak metara i potrčao za njim. Crane je bio dobar trkač. Protrčali su kroz nekoliko uskih zamračениh uličica, pa preko smetlišta i naposljetku se progonjeni izgubi kroz otvorena vrata u jednom zidu i zakračuna ih za sobom.

Smith nije imao vremena provjeravati jesu li vrata dobro

zakračunata. Još u trku se odbaci i uspne na zid. Pred njim je bilo malo dvorište s vodoskokom u sredini. Crane je upravo zamakao kroz druga vrata.

— Crane! — zaurla iz svega glasa.

Bjegunac se i ne obazre nego šmugne u uličicu s druge strane dvorišta. Lov se nastavi. Bjegunac je bio već odmakao pedesetak metara. Ponovo su potrčali kroz pravi labirint slaboo osvjetljenih uličica i prolaza. Sav zadihan, Smith je psuovao i prijetio, ali se Crane nije na to obazirao nego je uporno trčao sve dok se naposljetku nije izgubio u mračnom labirintu.

Smith se zaustavi da predahne. Osluhne ne bi li čuo odjek koraka, ali je sve bilo tiho. Bjegunac se negdje u mraku prikrrio ili utrčao u kakvo sigurno skrovište.

* * *

Nekoliko je sati odspavao u malom parku, a čim je svanulo pošao je u potragu za Craneom, propitkujući se posvuda, ali bez ikakva rezultata. U jedanaest sati pođe don Anastaciju Escobaru. Kad se nakon raspitivanja naposljetku našao pred kućnim vratima zapanji se shvativši da je baš kroz to dvorište bio protrčao za bjesomučne noćne potjere.

Don Anastacio bio je pogrbljen starac, a mutne su mu oči pred sijedin obrvama nesigurno žmirkale. Pošto se posjetilac predstavio, don Anastacio mu ponudi da sjedne, a služi naredi da donese vina i kolačića.

— Brzo se umaram — reče. — Zato vas molim da mi odmah

objasnite razlog vašeg posjeta.

— Koliko mi je poznato — počne Smith — vaša se kći na nesreću udala za jednu ništariju, bivšega načelnika ovoga grada koji je pronevjerivši novac morao pobjeći.

Smežurano se starčevo lice smrači, a u očima mu na trenutak zaiskri.

— Da, imao sam takvu kći.

— Ako je tako — nastavi Smith — mogu vam reći da vam donosim vijesti o vašoj unuci Dolores.

— O Dolores! — u starčevim očima bljesne. — O maloj Dolores! Oči mu se orose suzama. — Vi me začuđujete, senjor — reče nakon kratke stanke hladnim glasom.

— Istina je. Vjenčat ćemo se čim se vratim u Bucksnot.

— Zašto bi to mene trebalo zanimati?

— Pa ona vam je unuka.

— Ona je kći moje kćeri koja se protiv moje volje udala za gringa Jalnora. Nakon njezine smrti jedne me noći napustila i Dolores ostavivši mi poruku da odlazi kako bi upoznala svijet.

— Smith ništa ne upita, pa starac nastavi: — Pretpostavljam da sada živi s onim svojim lopovskim ocem.

— Ne. I Jalnor je živio u Bucksnotu pod lažnim imenom. On ju je smatrao mrtvom i nikad je nije vidio. Ubijen je prethodne noći.

— Takav je kraj i zaslužio — reče bivši sudac smrknuta lica.

Uto je ušao sluga i donio vino. Don Anastacio se odjednom osmijehne i podigne čašu.

— Recite mi, senjor, je li Dolores lijepa?

— Lijepa? — usklikne Smith.

— To je najljepša djevojka u Novom Meksiku!

Stari Meksikanac zakima glavom.

— I majka joj je bila ljepotica.

— Nakon kratke šutnje ponovo podiže čašu s vinom. — Želim vam svu sreću. Morate me što prije posjetiti.

* * *

Kada se Smith oprostio s don Anastacijom, valjalo je požuriti na vlak. Još prije podne je u vezi s Craneom bio posjetio i šerifa, ali mu ni on nije mogao pomoći. Uputio ga je na saveznog šerifa za Novi Meksiko u Santa Féu. Smith je počeo sumnjati da je Crane ikad bio šerifov zamjenik.

Kočijom se odvezao na kolo-dvor na američkoj strani i uskočio u vagon za pušače. Malo je predahnuo, otvorio vrata odjeljka i zastao kao skamenjen.

U odjeljku su kartala četiri čovjeka.

Čovjek nasuprot njemu bio je Crane.

XIII

Pošto je vlak odvezao gazdu „S Bara S“, u šerifovu su uredu razgovarali Hellman i Jud Dixon.

— Ispričajte mi još jednom ispočetka — namršteno reče šerif. — Da nije ipak posrijedi kakva greška? Uvjereni ste da je to uistinu bio Smith?

Dixon kimne namrštena čela.

— Vidio sam ga vlastitim očima. Pucao je na mene iz pred-

zadnjeg vagona. Bast je pao već nakon prvog pucnja. Šerife, to je hladnokrvno ubojstvo i ništa više.

Šerif se zamišljeno pogladi po bradi.

— A gdje ste vi bili u to vrijeme?

— Na vratima čekaonice. Čudio sam se zašto je Bast potrčao prema vagonu da Smithu nešto kaže. Dakako, i ja sam poslije povukao kolt i zapucao u tom smjeru, ali nisam siguran jesam li ga pogodio.

— U redu — reče Hellman. — Smith je zacijelo izišao iz vlaka na kojoj od sljedećih stanica. Obavijestit ću tamošnje vlasti. Dixon zanijeće glavom.

— Nisam baš siguran. Mo-mak će možda povjerovati da ga nisam prepoznao. Osim toga vratit će se zbog Meksikanke Dolores.

— Zar su se vjenčali?

— Još nisu, ali, kako sam čuo, to namjerava jer se u malu zaljubio do ušiju. Ako ništa drugo, radi nje će se vratiti. Ako sada sve date na veliko zvono, ubojica će dati petama vjetra.

— Možda se tako vama čini, gospodine, ali ja baš nisam siguran...

— Niste sigurni — presiječe ga oštro rančer — ni u to da ćete ponovo biti izabrani za šerifa.

* * *

Crane podiže pogled i ugleda razbješnjelog Smitha kako ulazi u odjeljak.

— Koga to vidim? — osmjehne se Crane. — Novoga vlasnika Smithersove doline. Dugo se nismo vidjeli.

— Noćas smo se mogli susreti

— promrmlja ljutito Smith — da se niste toliko trudili da mi umaknete. Gonio sam vas kroz pola Juareza.

Crane zine od zaprepaštenja.

— Trista mu... Znači, vi ste bili taj dugonogi pelikan kojeg sam smatrao prijateljem onoga meksinaksog junačine s nožem!

— Crane odloži karte. — Gospodo, ispričavam se. S ovim gospodinom moram neodgodivo porazgovarati. — Zatim se okrene Smithu. — Podimo na platformu u zadnjem vagonu.

Tamo su se zavalili u dva udobna naslonjača.

— Hoćete li cigaru? — reče Crane i maši se za unutarnji džep kaputa. Smith već htjede odbiti kadli u ruci svog sugovornika umjesto kutije s cigarama ugleda malen pištolj. Napola se podigne ljutito sijevajući očima.

— Samo polako! — upozori ga Crane. — Nijedna šaka nije brža od metka.

Smith se spusti natrag u naslonjač, iz drža izvadi duhan i papir i smota cigaretu.

— I što sada? — upita.

— Da čujem vašu priču — reče Crane.

— Kakvu priču?

— Zbog čega ste me gonili?

— Znaite to i te kako dobro.

— Svakako. Da u hotelu nisam zaboravio pištolj, danas vjerojatno ne biste bili među živima.

Smith se bljedo nasmiješi i reče:

— Da, prijedemo na stvar. Htio sam od vas dokument o posjedu. Možda ste u međuvre-

menu taj isti ranč prodali još nekome?

Crane se zgrane.

— Zar vam ga nisam dao?

— Pogledajte među svojim stvarima, pa ćete se uvjeriti.

— Čekajte... znači vi nemate nikakve veze s onim Meksikancem kojeg sam sinoć tresnuo?

— Nikad ga prije nisam vidio.

Crane se lupi po čelu.

— A ja sam u prvi mah pomislio da ste u vezi s krijumčarima kojima sam stao na rep — reče vrteći glavom. Zatim odloži pištolj i maši se za unutarnji džep kaputa odakle izvadi svežanj papira. — Pokatkad ih prelistam kada mi nešto ustreba. Vaš je zacijelo negdje pri dnu, inače bih ga već bio opazio. — Izvukavši najdonji papir poviče: — Aha, evo ga!

Već se bilo smračilo kada je Smith u Bucksnortu sišao s vlaka. Bez neprimjetnosti je stigao u konjušnicu gdje mu je Kallis osedlao čilaša i izveo ga u dvorište. Upravo se htjede vinuti u sedlo kadli ga iz tame iznenadi šerif.

— Polako, Smithe!

— Kako si, šerife — odvrati mladi rančer. — Žao mi je, ali večeras mi se zaista žuri. Sutra se ženim.

— Ako se ne varam, to si trebao već odavno uraditi. Sada ćeš, na žalost, morati odgoditi svadbu.

— Zašto?

— Hapsim te zato što je protiv tebe podnesena prijava za pokušaj ubojstva. Jučer si na kolodvoru navodno ustrijelio Basta.

U Smithovu pogledu zaiskri. Prozreo je Dixonovu igru.

— Tko me optužuje, Dane?

— Dixon. Kaže da je bio prisutan kada si Basta ustrijelio kroz prozor. Zatim je i on pripucao na tebe.

Smith osjeti kako ga obuzima bijes.

— Ostavi me na miru, Dane, i radije se pozabavi Dixonom. Obećavam ti da ću ti pomoći da ga raskrinkaš. On je ubio Basta kako bi meni natovarao taj zločin.

Hellman odmahne glavom.

— Tvoja mi pomoć nije potrebna, Smithe. Bude li trebalo nešto dokazati, uradit ću to sam, a ti ćeš u međuvremenu biti najsigurniji u zatvoru.

— U redu — počne Smith otegnuto. — Ako mi obećaš...

Odjednom je zamahnuo rukom i šerifa tresnuo po bradi. Omamljen neočekivanim udarcem, Hellman zatetura i sjedne na zemlju.

Smith se baci u sedlo, podbođe čilaša i potjera ga daleko od svjetla što je visjelo pred konjušnicom. Za njim odjekne pucanj, a zatim još tri, ali svi ga nadaleko promaše.

Smith je pogrešno procijenio Hellmana. Šerif je bio naumio valjano provesti istragu, a u Dixonovoj je priči bio zapazio nekoliko praznina. Jedno ga je posebno kopkalo: Dixonu nije bilo do toga da Smitha uhapsi, nego se čak trudio da se to ne dogodi. Bilo mu je stalo samo do toga da se na čelu svoje družine pridruži potjeri i bjegunca po mogućnosti ustrijeli, a baš to je šerif htio spriječiti. Zato je od-

lućio uhapsiti Smitha, odnosno uraditi baš ono od čega ga je Dixon odgovarao. Međutim, dok se češao po bolnom mjestu i piljio u noć u kojoj se gubio topot Smithova konja, počeo je sumnjati u svoj prvobitni zaključak.

* * *

Smith je sjahao pred svojom kućom u tri sata noću. Iz kaubojske se spavaonice oglasi Willmoth:

– Ne mići se!

– Ja sam to, Willmothe!

– Ako je tako, kresni šibicom i osvijetli lice da te bolje vidim. Brojat ću do tri, a zatim će progovoriti vinčesterka.

Smith ga odmah posluša.

– U redu, Nasmijani – poviće Willmoth. – Dođi. Kako si se uopće probio do nas.

– Kako to misliš?

– Jučer smo čuli od jednog jahača Udruženja da si u gradu sradio Basta i odmaglio. To što si lopova poslao na onaj svijet, nimalo me nije začudilo, ali zatim je trebalo dati petama vjetra i umaći potjerama. A ti se vraćaš kući!

Tranter je u međuvremenu upalio svjetiljku. Smith i Willmoth uđu u spavaonicu.

– No, druškane – dočeka ga Tranter s osmijehom na usnama. – Kako se osjeća čovjek kad se zakači sa smrdljivim tvorom?

Smith im uzvraća osmijeh.

– Nisam ubio Basta, ali Juda Dixona bi zaista trebalo poslati pod ledinu.

– Nemam ništa protiv. Znači li to da Bast nije mrtav? – Tranterov je glas odavao žalje-nje.

– Mrtav je, ne brini, samo što ja u to nisam umiješan osim što mi Dixon hoće prišiti taj zločin.

Zatim im sve potanko ispriča. Willmoth zamišljeno zavrti glavom:

– Čini se da te ipak pritisnuo uza zid.

Smith slegne ramenima.

– Možda se tako samo čini.

– Eh! – Tranterov glas živnu. – Ako ti je do borbe, bit će je već sutra, gazda. Dojahat će Dan Hellman na čelu potjere u kojoj će biti uglavnom Dixonovi ljudi. Hellmanu je potreban tvoj skalp kako bi se ponovo kandidirao i pobijedio na izborima za šerifa. Ostaješ li ili bježiš?

– Nije sve tako crno kao što vam se čini, momci. Imam adut koji ću pokazati Hellmanu. Možda ga njime udobrovoljim.

– Kakav adut?

– Dokument o vlasništvu nad rančem „S Bar S“.

Tranteru se časak ozari lice.

– Ipak si se dokopao papira!

Usprkos svemu, Smith nasluti da mu nisu sve rekli.

– Govorite već jednom! Što se još dogodilo?

Tranter izmijeni pogled s Willmothom, a ovaj u neprilici obori glavu.

– Nešto s Dolo?

Willmoth obriše znoj sa čela.

– Otišla je.

– Otišla? Kamo?!

Willmoth se okrene Tranteru.

– Do đavola, reci i ti koju!

– Ne znamo – reče plavoko-

si kauboj. — Jednostavno je nestala.

Smith ga pogleda s nevjericom u očima.

— Napustila je ranč?

— Nismo je vidjeli od prošle noći.

— Trista mu čuda, što se dogodilo? — uzvrpolji se Smith.

— Ne znamo. Pročitala je nekakvo pismo pošto smo otišli iz kuhinje. Imalo je žig Bucksnorta.

Tada se i Smith sjeti pisma koje je bio predao djevojci i šale u vezi s tim.

Tranter ustane i prekriži ruke na grudima kao da se priprema za obranu.

— Dalje! — nukao ga je Smith.

— Mi, odnosno ja, našao sam ovo pokraj staje — reče Tranter usiljenim glasom i pruži Smithu komad izgužvana i prljava papira. — Čini se da se još može čitati.

Smith uze pismo i prinese ga svjetiljci. Čitao je:

Poštovana gospodice!

Ako to još niste doznali, obavještavam vas da je Si. Jones, bankar u Bucksnortu, bio vaš otac. Zvao se Dan Jalnor, a nekoć je bio gradonačelnik El Pasa. Pronevjerio je novac i pobjegao ostavivši na cjedilu trudnu ženu, vašu majku. Uvjerem sam da će vam ta novost biti važna.

Jedan prijatelj

Ispusti pismo i zagleda se u jednu točku. U prostoriji zavlada mučna tišina. Kada je ponovo progovorio, glas mu je bio promukao:

— Buck, pod mojim je krevetom opasač s dva kolta. Donesi

mi ih, molim te. Upravo nešto smišljam.

Tranter ga posluša. Na naznačenom mjestu nađe umotan opasač pun metaka i dva teška kolta kojima su drške bile ukrašene slonovačom. Smith se opase, pa pride vratima.

— Gdje si našao pismo?

— U staji, blizu pregrade u kojoj je bio njezin konj.

— Jeste li jučer pokušali poći njezinim tragom?

— Pred zoru je kiša izbrisala tragove — reče Willmoth.

Smith kimne. Lice mu je bilo bezizražajno.

— Eh, pa do viđenja, momci!

Tranter mu pride i uhvati ga za ruku.

— Kamo ćeš?

— U grad. Dolo se začijelo tamo zaputila.

— Jesi li pri zdravoj pameti!

— zgrane se kauboj.

Smith otkloni kaubojevu ruku.

— Znam što radim — reče mirno. — Nekoj ovdašnjoj gospodi treba utuviti u glavu da se sa mnom ne može igrati lažnim kartama.

— Zar ćeš se uhvatiti ukoštac sa cijelim gradom?

— Nije mi na kraj pameti. Otići ću po Doli, to je sve.

U razgovor se umiješa Willmoth.

— Neće ti dopustiti. Čim ti o boku ugledaju koltove, obasut će te vatrom. Ne zaboravi, Nasimijani, da si ti za njih od sada nezaštićena divljač. Učinit će sve da ti se dočepaju kože.

— Neka samo pokušaju — odvraći Smith suho.

Zatim se zaputi na trijem. Tranter ga je motrio sa zeb-

njom u očima. Nije strahovao da Smith ne rukuje koltom dovoljno brzo i precizno. Uostalom, o tome svjedoči poraz Wheatleyjeve bande. Ali sam protiv tolikih...!

— I ja moram noćas u grad — reče odlučno i na glavu stavi šešir. — Imam sastanak s konobaricom iz restorana.

Smith ga pogleda preko ramena.

— Reći ću joj da te nešto spriječio.

— Gluposti, što bi me moglo spriječiti?

Smith mu se zagleda u oči.

— Nešto zbog čega si potreban ovdje. Ti i Willmoth.

— Do đavola — ljutio se Tranter — ako ne dodem na taj sastanak...

— I to je bolje nego da te ja dohvatim ako me ne poslušáš. Obojica ste potrebni na ranču. Dobro otvorite oči i uši. Neka vam puške budu pri ruci. Ne dopustite da Velika trojka zauzme ranč, inače smo ovaj rat izgubili.

Smith je zatim rasedlao čilaša i sedlo prebacio na izdržljiva ridana.

Prošla su dva sata. Pustinjski je mir narušavao samo jednoličan konjski kopot.

Smith se maši za džepni sat. Bilo je sedam i četvrt kada su se na obzorju ocrtale prve kuće Bucksnorta.

XIV

Dollarstack, upravitelj kartašnice u »Visokoj boci«, bio je odjeven u tamno odijelo profesionalnoga kockara ispod kojeg je bio prsluk sa cvjetićima. Njegovo mračno lice podsjećalo je na pticu grabljivicu. Bio je to

čovjek čeličnih živaca i sigurne ruke. O tome su svjedočila i četiri zareza na njegovu koltu.

Kada se vani razdanilo i salun se već bio prilično ispraznio, Dollarstack se zaputi prema stolu za kojim je sjedila Dolores.

Više je nije gledao onako hladno i naoko nezainteresirano kao kada je prošle večeri prvi put stala pokraj pianina i zapjevala. Surovim posjetiocima djevojka je izgledala previše plašljivom, a poslije je gotovo nisu opazali.

Ali kockar je njezinim prvim nastupom bio zadovoljan. To joj je rekao i nadovezao:

— Prve su noći uvijek najteže. Kada se navikneš i opustiš, bit će ti lakše. Ako te koji od ovih kravara bude salijetao, ja ću ga srediti, ne brini!

Ona ga umorno pogleda.

— Smijem li sada otići, senor? Strašno sam pospana.

Dollarstack pogleda na sat.

— Zatvorit ćemo za nekoliko minuta, ali prije toga ćemo nešto zajedno pojesti. Zaslužila si doručak.

Ponuda je bila primamljiva, pa je prihvatila bez oklijevanja iako su joj se oči sklapale od pospanosti.

Kockar je mahnulo konobaru i naručio za njih dvoje. Dok je uporno promatrao mladu Mek-sikanku u očima mu se mogla pročitati pohota.

Dolores odjednom problijedi kao krpa, malo se pridigne i stavi ruku na grudi.

Kockar se polako okrene i pogleda prema mjestu u koje se djevojka bila zagledala.

Na ulazu je stajao visok i mršav muškarac.

Dollarstack se trgne. Prepoznao je vlasnika »S. Bara S. Smith je spazio djevojku i krenuo prema njezinu stolu, a Dollarstack ustane i postavi se tako da mu stol u slučaju potrebe ne smeta. Kad mu je pogled pao na koltove kojim je ranč bio opasan, oči mu se pretvore u dvije tanke crte.

Smith pride djevojci i rukom joj obujmi struk.

— Došao sam da te odvedem kući, Dolo — reče mirno.

— Ali... — zamucala je. — Ja nemam doma.

— Tvoj dom je »S bar S« — reče on blago. — I bit će to do kile god taj ranč bude moj.

Tada joj u očima zapazi bol.

— Ne razumijete me, senjor

— Ja... ja sam... — zagrcnula se i pogled odvrtila u stranu.

— Znam sve o onom pismu. Znam i to da je sve podla izmišljotina. Dodi...

U razgovor se umiješa Dollarstack.

— Ostavite dami da sama odluču. Jasno vam je rekla da ne odlazi odavde.

Smith se i ne osvrne na te riječi.

— Dolo, pogledaj me. Volim te! Čak i da je sve ono u pismu istinito, jednako bih te volio. Ali sam strepio za tebe. Slutio sam kako će pismo na te djelovati i zato sam oputovao u El Paso i Juarez i posjetio don Anastacija. Donio sam vjenčani list tvoje majke...

— Zavežite već jednom! — razbjesci se kockar. Gubite se i to odmah! Inače ćete izletjeti kroz prozor naglavačke!

Smith se nije osvrtao na kockara. Ispružio ruku i djevojka mu pride. Zagrlje se i poljube.

— Skidaj šape s te žene! — raspali se kockar.

Dok je to govorio, Dollarstack povuče kolt i nanišani. Smith ga iskosa pogleda i odvoji se od djevojke. Sa stola mirno dohvati bocu namjeravajući natočiti piće u čašu.

— Ne diraj moju bocu! — viknu kockar. — I odmah se tornjaj do đavola!

U prvi je mah izgledalo da će ga Smith poslušati, ali već u idućem trenutku zavitla bocu prema kockarevu licu.

Dollarstack u posljednjem trenutku trgne glavom povuče obarač. Metak prošiša Smithu mimo uha. Kockar opsuje i htjede ponovo nanišani, ali je uto već sijevnulo sa Smithova boka. Pogoden u rame Dollarstack zatetura i sruši se na pod. Kolt mu ispadne, ali ga on škrgućući zubima od bola pokušao odmah dohvatiti. Međutim Smith ponovo zapuca i kolt odskoči daleko prema zidu.

— Izidi na stražnja vrata i čekaj me! — šapne Smith djevojci zvjerajući pogledom uokolo ne prijeti li mu kakva opasnost.

Prisutni se već nakon prvoga pucnja pohrlili prema vratima, ali su iz obližnje kartašnice dotrčala dva kartaša naoružana koltovima. Brzo su procijenili situaciju i počeli pucati prema Smithu.

Ali ni on nije ostajao dužan — jednome je prostrijelio ruku, a drugome razmrskao koljeno.

I Smith posrne kada mu jedan metak odvali komad pete na čizmi, a drugi mi otkine krajičak marame.

Naglo se okrene i spazi strijelca — pipničara iza šanka. Zgurenom čovjeku vidjela se

samo glava i ruka s koltom kojim je upravo nišanio.

— Evo i tebi! — viknu Smith i opali.

Pogoden u rame, čovjek se trgne u vis, zatim se svali na pod iza šanka.

Većina prisutnih već je navrat — nanos bila napustila salun. Smith se baci u stranu, a istodobno grune sačmarica. U pravi je trenutak bio ugledao strijelca koji ga je vrebao iza stupa. Tuča olova sruči se na mjesto na kojem je do maloprije stajao, a uto i Smithov kolt ponovo prasne. Visoki bradonja iza stupa jaukne, ispusti sačmaricu i poklekne, a onda se stenjući prevali na pod. Smith se nije htio izložiti nepotrebnom riziku, pa je opalio još dva puta i sačmarica je bila izvan dohvata ranjenikove ruke.

U salunu zavlada tišina, Smith je ponovo napeo koltove pažljivo gledajući na sve strane. Čulo se bolno jecanje ranjenika koji se bio sklonio iza šanka, a ranjeni se bradonja naglo pridigne na lakat, zajaukne i ponovo sruši na leđa.

Držeći se zida Smith se zaputi prema vratima. Izviri i s olakšanjem zaključi da na ulici nema žive duše.

Brzo prijeđe trijem i skoči na ulicu spreman da se s koltovima u ruci obračuna sa svakim tko bi mu se ispriječio na putu.

Ali sve je bilo mirno. Smith pride svom konju i odveže ga usput pažljivo razgledavajući ostale privezane konje zbog toga jer je jednoga valjalo posuditi za Dolores. Pogled mi privuče dorat pokraj njegova ridana. Vodeći konje za sobom zaputi se uglu odakle je uzak prolaz

vodio do dvorišta iza saluna. Tu se zaustavi kako bi provjerio je li put čist. Iz prolaza je upravo izlazio čovjek sa crnim šeširom. Zapanjeno se zaustavi.

— Smith!

Pokušao je povući kolt, ali ga je Smith već šakom dohvatio iza uha.

Neznanac se sruši na zemlju, a kolt i šešir poletješe sve do zida.

Smith se vine u sedlo i hitro zamakne u uličicu vodeći za sobom osedlana dorata.

Djevojka ga je čekala.

— Uzjaši! Krećemo!

XV

Progovorila je tek kada su grad ostavili daleko za sobom.

— Napokon! uzdahne djevojka — Sve je dobro završilo.

Do odvojka u Smithersovu dolinu bilo je još nekoliko kilometara.

— Sumnjam da će nas ostaviti na miru — zabrine se Smith.

I zaista. Nakon četvrt sata Smith pokaže rukom.

— Eno ih!

U daljini se vidio oblak prašine.

— Zašto nas gone? — upita djevojka sa strepnjom u glasu.

Smith joj u nekoliko riječi objasni što se dogodilo u salunu.

— Pucali ste u samoobrani!

— Svakako. Mogu dokazati svoju nevinost, ali za to mi treba vremena.

Pojahali su dalje. Ona mu se nakon nekoliko minuta ponovo obrati.

— Recite mi još jednom!

Njemu u prvi mah nije bilo jasno što je posrijedi, a onda mu sine.

– Ah, misliš na ono što sam ti rekao u »Visokoj boci«!

– Da, kada ste me zamolili da pođem vašoj kući.

On joj se zagleda u oči pune iščekivanja.

Volim te!

Ona podiže svoje tamne oči prema nebu.

– Oh, kolike li sreće! – Zatim mu se ozarena lica zagleda u oči. – I ja tebe volim. Sada i uvijek.

* * *

Kako je put kroz kanjon neprestano vijugao, više nisu vidjeli potjeru. Smith zaključio da se vjerojatno zadržala kod kolibe na pašnjaku u Skakavčevoj dolini.

Konje su zaustavili pred širokim trijemom. Iz sjene se pomogli Tranter s puškom u ruci. Lice mu ozari osmijeh.

– Pravi je blagdan za moje umorne oči što vas ponovo vidim, gospođice Dolores!

Kauboj široko zamahne svojim oštrcanim šeširom.

Smith se ogleda.

– Gdje je Willmoth?

Tranter namjesti dlanove oko usta u obliku lijevka i prodorno krikne.

– Dolazim! – ogłosi se Willmoth iz kaubojske spavaonice.

Zatim se pojavi na vratima, također oboružan puškom, i brzo im pride.

Smithu se zadovoljno osmijehnu.

Smith je imao ljude na koje se u svakom pogledu mogao osloniti. Podsjećali su na nebrušene dijamante: dva naoko surova čovjeka kojima se zapravo nije moglo mnogo prigovoriti iako

je bilo očito da su se katkad bavili i sumnjivim poslovima.

Smith pokaže na koral.

– Pustit ćete sve konje osim četiriju. Neka nam se nađu pri ruci ako prigusti.

– Zar ćemo ih ostaviti vani?

– upita Tranter.

– Ne. Otjerajte ih u staju i zaključajte vrata.

Willmoth se namršteno zagleda prema izlazu iz doline.

– To ne sluti na dobro, Namsmijani.

Potjera?

Smith potvrdi.

– Šerif i njegovi momci već su nam za petama. Istina, malo su zaostali u Skakavčevoj dolini i sada su im se vjerojatno pridružili revolveraši velike trojke. Gospodo, približava se trenutak konačnog obračuna. Tko god ima kažiprst, a danas nije spreman da ga upotrijebi za povlačenje obarača, učinit će najbolje da sjeda na kljuse i odmagli glavom bez obzira.

Tranter se nasmija i pogleda Willmotha.

– Jesi li ga čuo, momče. Drži nam pravu govoranciju.

Willmoth mu uzvрати osmijeh.

– Baš tako. Zašto mu ne ispričaš kako si bez hrane i vode pet dana i noći odolijevao MacCandlesovima? Ako se ne varam, to je bila sasvim dobra gužva.

Tranter izbeći oči.

– Govoriš o slučaju MacCandle? I ti to nazivaš gužvom? To je bila prava šala u usporedbi sa...

– Dosta hvalisanja, momci – prekrine Smith raspravu. – Willmothe, pobrini se za konje, a ti, Buck, pođi s nama u kuću.

Willmoth se zaputi prema koralu, a Smith se zagleda u čvrsto građenu zgradu.

— Zidovi su podebeli. Neće propustiti nijedan metak. Uvjeran sam da nigdje ne bismo našli bolje uvjete za obranu. Što misliš, Buck?

Tranter gurne šešir na potiljak i počese se po tjemenu.

— Slažem se. Jedino bi još na prozore valjalo postaviti vreće s brašnom.

Djevojka uđe u kuću, a kauboj za njom. Smith zadrži pogled na hrastovim vratima. Bila su visoka dva metra, a debela pedalj. Čvrsto su stajala u jednako tako čvrstim vratnicama.

Pošto su ušli, Tranter mirno upita čeprkajući po luli.

— Kada će početi svečanost?

— Ne znam. Pretpostavljam da će pričekati da se smrači.

— Čini se, Nasmijani, da ti danas tvoj nadimak baš ne pristaje. Previše si objasio nos. Gore glavu, čovječe! Zar te ne raduje što ćeš stvari naposljetku istjerati načistac?

Smith zavrti glavom.

— Ne pretjeruj! Izgledi nam baš nisu sjajni.

— Zar si se ustrtario pred brojčanom premoći? — naruga se Tranter. U ovoj tvrdavi ne mogu nam ništa. Možemo ih posmicati onoliko koliko bude-mo htjeli.

— Nije riječ o tome, čovječe. Borbom nećemo postići ništa. Moram dobiti na vremenu da bih šerifa mogao uvjeriti u svoju nevinost.

Tranter izviije obrve.

— Čime? Riječima ili dokazima?

— Samo polako. Sada sam u drukčijem položaju. S doku-

mentom o vlasništvu lako mogu otkloniti svaku optužbu da sam se prijevarom htio domoći ranča.

— I to je sve? — sumnjičavo reče kauboj.

— Nije. Važno mi je da šerifa nagovorim da ode i pribavi ostale dokaze.

Tranter se nasmijulji.

— Lijepo si to smislio, nema što. Hoće li šerif na to pristati? I drugo, imaš li uopće pojma o kakvim je to dokazima riječ?

— O dokazima koji će od mene otkloniti svaku sumnju da sam ustrijelio Basta.

Tranter nabere čelo.

— Baš me zanima kako ćeš to uraditi.

— Pribavit ću svjedoka, očevica.

— Svjedoka!

— Čovjeka koji se zatekao u istom vagonu kada je izbila ona pucnjava na kolodvoru. On je potvrdio kondukteru da nisam bio naoružan i da prema tome nisam mogao pucati kroz prozor.

Kauboj odmahne rukom.

— Eh, baš ćeš lako naći tog putnika.

— Ako ga i ne nađem, konduktera ćemo lako pronaći. Osim toga, bez obzira na to koliko sam puta navodno opalio, krhotina bi moralo biti i u vagonu i na peronu. Još nešto. Možeš li kroz debelo staklo kakvo je na vagonima u nekoga pucati i pogoditi ga.

Tranter zaniječe glavom.

— Vrlo teško.

— Istina, to ne tvrdim iz iskustva, ali sam uvjeren da metak koji prolazi kroz staklo skreće.

— Zacijelo imaš pravo — složi se kauboj. — Dixon je proši-

rio glasine da si Basta ubio prvim metkom i sve ovo što si rekao... Ali, do đavola! Zar misliš da će se potjera u kojoj glavnu riječ vodi Jud Dixon dati uvjeriti u tako nešto?

Smith se trpkosmijehne.

— Možda će šerif pristati da me sasluša.

Pojeli su hladnu večeru ne paleći svjetiljku, a zatim zauzeli mjesta iza zabarikadiranih prozora. Ono što je govorio Nasmijsani Smith nije im baš ulijevalo veliku nadu.

Odjednom Willmoth progovori.

— Razmišljam o Dixonu. Zašto je tako zapeo da se dokopa Smithersova ranča? Zar samo zbog pašnjaka?

— Možda zbog vode? — dobaci Smith.

Kauboj zavrti glavom.

— Znaš li priču o starom Smithersu, čovjeku koji je podigao ovaj ranč?

— Navodno se obogatio pljačkom poštanskih kočija.

— Tako je. Završio je na vješalima. Zna se da je »Wells Fargo« opljačkao veliku pošiljku zlata u šipkama i plijen navodno sakrio negdje na ranču.

— I ti misliš...

— Ne samo da mislim nego znam. Otkad Velika trojka koristi Smithersovu dolinu za ispašu tvoj prijatelj Dixon provodi svake godine mnogo vremena tražeći to blago.

— Koliko znam — umiješa se Tranter — u »Wells Fargoj« pošiljci bilo je trideset zlatnih šipki, svaka duga trideset centimetara, široka sedam i visoka tri. Ogromni imetak!

Smith je neko vrijeme šutio.

Nije ga toliko čudila mogućnost da je na njegovu posjedu skriveno blago koliko upornost kojom je Jud Dixon tražio to zlato.

— Trista mu gromova! — uzviknuo je naposljetku. — Sada mi je jasno što je privuklo Monahana u ove krajeve!

Ali u tom trenutku Tranter šapnu:

— Dolaze!

Već se jasno čuo topot. Po tvrdom tlu i usred noćne tišine doimao se prijeteći glasno. Nadolazio je poput grmljavine.

Willmoth i Tranter postavile se svaki pokraj jednog prozora, a nedaleko od njih stane Smith. Za leđima opazi Dolores.

— Skloni se! — naredi joj.

— Neću! — zainati se djevojka. — Ostati ću pokraj tebe. Sada i uvijek.

Smith je pokušao urazumiti molbama i prijetnjama, ali uzalud.

Vani je odjeknuo zvižduk i konjski topot postupno umukne.

Sva svjetla na ranču bila su pogašena. Smith je virio kroz prozor koji je bio najbliži vratima, Tranter je kroz drugi držao na oku lijevu stranu dvorišta i kaubojsku spavaonicu, a Willmoth dio dvorišta oko staje. Stražnji prozor zakovali su teškim daskama.

Tranter podiže pogled i trpkosmijeha.

— Eh, gospodo, do zore će biti krvi na sve strane.

XVI

Jud Dixon je potjeri stavio na raspolaganje gotovo cijelu svoju družinu. Većini građana koji su se u gradu bili pridružili šerifu to je bio dovoljan razlog i isprika da se vrata kućama. Oni

koji su ostali, odlučili su da se ne guraju u prve redove. Veći dio posla prepustit će šerifu i revolverašima Velike trojke, pogotovo ako ih opsjednuti budu dočekali vatrom.

U šumarku pedesetak metara od kuće Hellman je svojim ljudima zviždukom dao znak da se rasporede oko zamračenog ranča. Pred njima se na mjesecini jasno ocrtavala kuća u kojoj se ništa nije micalo. Članovi potjere uzalud su naprezali vid kako bi na prozorima zapazili kakav pokret, ali su svi dobro znali da ih kroz njih budno motre opsjednuti.

Hellman naposljetku izvadi bijeli rubac, priveže ga za puščanu cijev i izjaše iz šumarka. Kada je dojahao dvadeset metara, od kuće zaustavi ga oštar glas:

– Stani! To je dovoljno!

Šerif posluša.

– Što hoćeš, Hellmane? – ponovo se oglasi Smith.

– Imam nalog za hapšenje tebe i Trantera. Ti si optužen da si ubio Ala Basta, a Tranter zbog krađe stoke. Savjetujem vam da se odmah predate.

– A ja tebi savjetujem, Hellmane – poviče Smith – da ne dopustiš da se ta banda poigrava s tobom.

– Predaješ li se?

– Ne predajem se! Pozivam te da spriječiš krvoproliće dok ima vremena. Kada ti kažem sve što znam o Bastovu ubojstvu, promijenit ćeš mišljenje.

– Smislio si kako ćeš se izvući, zar ne? – razgnjevi se šerif.

– Jučer si imao priliku za to, ali ti si je radije iskoristio da me oboriš na zemlju. Više me nećeš

navući na lijepak. Predaj se ili ćeš snositi posljedice!

Šerif je neko vrijeme čekao odgovor, a zatim okrenuo konja i vratio se u šumarak.

Za njegove odsutnosti zapovjedništvo je preuzeo Jud Dixon. Potjera se ionako sastojala većinom od njegovih ljudi. Čim se Hellman sklonio pod krošnje, opkoljenu je kuću zapljusnula prava kiša metaka, ali ni branitelji nisu stajali prekrivenih ruku. Napadači su na Dixonovu zapovijed već bili sjahali i samo je jedan tražeći prikladnije mjesto još bi u sedlu. Metak ispaljen s jednog prozora pogodi ga u rame i čovjek se sruši na zemlju.

Branitelji su, prema Smithovoj uputi, prve metke ispalili visoko, a kako se napadači nisu osvrnuli na to upozorenje, zapucali su prema mjestima gdje su vidjeli bljeskove. Štićeno paljbom svojih drugova, nekoliko je napadača jurnulo na kuću, ali su ih branitelji brzom vatrom vratili u šumarak. Nekima je povlačenje uspjelo tek pužanjem.

Druga se grupa dokopala jedne grede i dovukla je na petnaest metara od kuće, ali su je tada obasuti kišom metaka morali ispustiti i raspršiti se u zaklone. Među onima koji su se uspjeli došuljati do trijema s obiju strana vrata bio je i Dixon. U kući su ga čuli kako viče:

– Razvalite vrata! Istjerat ćemo ih dimom! – Gluposti! – dobaci mu Potak. – Ne vrijedi ni pokušati. Vrata su zacijelo osigurana debelim zasunom.

Tranter pride prozoru pokraj kojeg je stajao Smith i poviče:

– Samo pokušaj, Dixone!

Tada se brzo nagne i pokuša opaliti na napadače pred vratima, ali mu odozdo ispaljen metak očeša obraz.

I idući se juriš slomio na vatri branitelja. Dolores je išla od jednoga do drugoga branitelja, od prozora do prozora, i punila im prazno oružje.

Tada Smith ugleda čovjeka koji se trčeći u cik-caku htio pridružiti onima na trijemu. Opali i čovjek se sruši. Smithu se učini da je prepoznao detektiva Monahana.

Podržani snažnom vatrom napadači su krenuli i u treći juriš. Mjesec je upravo bio zašao za oblak, pa se nekolicina uspjela probiti do grupe pred vratima. Osim toga, dovukli su i gredu, pa je to moglo odlučiti borbu. Gredu su dovukli do samih vrata.

Vatra iz šumarka bila je tako snažna da branitelji nisu uopće mogli izviriti.

— Dovukli su gredu! — zabrine se Smith sluteći najgore. — Sada će pokušati razvaliti vrata.

Odjeknuo je prvi mukli udarac, pa drugi i treći... Branitelji su po zvuku zaključili da će vrata teško moći odoljeti.

Smith pokuša otjerati napadače s vrata brzom paljbom, ali bez uspjeha. Brzo je morao uvući glavu jer su neki Dixonovi revolveraši na trijemu pazili na prozore i pucali na svakoga tko bi samo pomolio nos i pokušao makar naslijepo opaliti.

— Samo izviruj! — naruga mu se Potak grohotom se smijući.

Bilo je jasno da vrata neće moći dugo izdržati.

— Buck, Willmothe! Dodite! — pozove Smith dvojicu kaubojja. — Vrata će uskoro popustiti i Dixon će nasrnuti u kuću. Valja ih dostojno dočekati. Načinimo grudobran od prevrnutog ormara i stola, stolica i vreća s brašnom.

Dok su kroz prozor ulijetali nasumce ispaljeni meci, a napadači pred vratima i dalje udarali gredom, trojica opsjednutih su se grozničavo dali na posao.

— To će biti dovoljno, momci — poviče Smith. — Napunite koltove i zauzmite mjesta. Dixonovim ćemo protuhama prirediti doček kakav neće dugo zaboraviti. čim vrata popuste, pucajte!

Upravo u tom trenutku vrata se sruše uz strahovit tresak. Ljudi koji su udarili gredom odskoče u stranu, a na vrata nahrupe drugi koji su čekali taj trenutak. Međutim, kako su pri tom pucali uglavnom nasumce, onako zbijeni na trijemu pružali su braniteljima izvrstan cilj.

Smith je krajičkom oka vidio kako zdesna i slijeva iz oružja njegovih ljudi izlijeću plamičci, na trenutak obasjavajući mrko Tranterovo lice ili zlurad osmijeh na Willmothovu. Baš kao i on, borili su se ogorčeno za život.

Pokušaj Dixonovih revolveraša da prodru u kuću doživio je neuspjeh. Oni koji su nakon ubitačne vatre branitelja još ostali na nogama, razbjegli su se glavom bez obzira.

Sada je prilika, pomisli Smith. Treba šerifa navesti na razgovor!

Izide na trijem prekoračivši mrtve i ranjene, pa stepenica-
ma side na mjesečinom obasja-
no dvorište.

Za njim pođu Tranter i Will-
moth premda nisu shvaćali što
Smith smjera.

Tolika je hrabrost zapanjila
napadače i zadržala ih da ne
otvore vatru.

— Govori vam Nasmijani
Smith — poviče mladi rančer.

— Preuzeo sam Smithersov
ranč i to je glavni razlog za to
što sam lažno optužen za Ba-
stovo ubojstvo. Sve sam podu-
zeo da se izbjegn timer ova pucnja-
va. Pokušao sam uvjeriti veliku
trojku da me nikakvom silom
neće otjerati. Noćas svi možete
vidjeti do čega su dovele splet-
ke i pohlēpa. Šerife, pitam te još
jednom zar nije pametnije da o
svemu u miru porazgovaramo?

— Meni je dosta! — iz šumar-
ka poviče rančer Ed Brux, treći
član velike trojke koji je u akci-
jama i poslovima Udruženja
malo dolazio do izražaja. —
Smith ima pravo, šerife. Udru-
ženje, to jest Bast, Jones i Dixon,
žele pošto-poto da mu otmu
imanje. Naredite da se obustavi
opsada, a ljude pošaljite kuća-
ma.

— Što to trabunjaš, prokleta
kukavice! — ražesti se Dixon.

U šumarku je nastao metež.
Dixona zacijelo silom zadržava-
ju da se ne baci na ortaka, po-
misli Smith.

— Pričekaj samo da ti se do-
čepam vrata! — urlao je Dixon
u nemoćnom bijesu.

Smithove su nade naglo po-
rasle jer je sve ukazivalo na to
da Dixon više ne kontrolira si-
tuaciju. Uto na čistinu izide še-
rif. Podignutom je rukom htio

pokazati da su mu namjere mi-
roljubive, a za njegovim su se
primjerom povelili i građani
Bucksnorta. Nakon kratkog
oklijevanja pruduže im se i
ostali članovi potjere. Brux je
čak prišao trojici branitelja
ranča kao da prelazi na njiho-
vu stranu.

Smith očima potraži Dixona i
njegove ljude. Ostala su samo
petorica. Drugi su bili mrtvi ili
ranjeni, a neki su zacijelo i po-
bjegli. Među tom petoricom nije
bilo Potaka.

— Pruža ti se prilika da govo-
riš — obrati se šerif Smithu.

— Varaš se, šerife. Na Dixonu
je red da govori! — nervozno
upadne Ed Brux. — Sve plano-
ve protiv Smitha skovali su on
i Bast. Dixon je vjerojatno i us-
trijelio Jonesa kako bi Smithu
prišao taj zločin. To je noći iz
grada dojahao ne iznemoglu
konju, vjerojatno da stvori alibi.

— Lažljivče! — planē Dixon.

— Brux ima pravo; šerife —
reče Smith. — Dixon je ubio i
Basta kako bih ja odgovarao i
za taj zločin. Neka Brux kaže
sve što mu je na jeziku.

Šerif je neko vrijeme neod-
lučno grickao donju usnu, a on-
da prihvati taj prijedlog i reče;

— U redu, Bruxe, govori sve
što znaš!

— Meni je samo do toga da
praci krivac dobije zasluženu
kaznu.

— Imaš li dokaza da je Dixon
ubio bankara?

— Imam. Sutradan nakon
ubojstva Dixon je potajno poku-
šao spaliti nekakve papire. Po-
slije sam u pepelu našao nagor-
jele ostatke iz kojih se moglo ja-
sno razabrati da je riječ o pri-
znanicama na novac što ga je

SVAKE DRUGE SRIJEDE

SFINGA
k a n d i n a v k e

NA SVAKOM KIOSKU!

Dixon dugovao Jonesu, koje je bankar držao u svojoj privatnoj blagajni.

— To je laž! — razbjesni se Dixon.

— Dobro znaš da nije — ustajao je Brux. — Uostalom, ni noćas nisi mogao odoljeti da nekome ne pucaš u leđa.

— Noćas? — zgranu se šerif.

— Da, maloprije. Kada su se vrata srušila i momci htjeli nasrnuti u kuću, Dixon je s leđa ustrijelio Potaka. Zašto? Zato što Potak nije vjerovao u Dixonovu priču o Bastovu umorstvu, a Al mu je bio najbolji prijatelj. I mene se na sličan način htio otarasiti, ali sam pravovremeno skočio u stranu i zadobio samo ogrebotinu. Evo je, na desnoj ruci — reče rančer i pokaže zavoju.

— Laže! — zaurla Dixon. — Sve je izmislio!

— Nisam te vidio samo ja. Lefty Flynn može potvrditi moje riječi.

Naprijed zakorači dugonogi kauboj mršava lica, bivši predradnik na Bruxovu ranču.

— Gazda govori istinu. Vidio sam Dixona kako...

Nije stigao do kraja izgovoriti rečenicu. Shvativši da je sve propalo, Dixon povika:

— Evo vam plaće, proklete izdajice...!

Iznenadenje je bilo potpuno. Dixon je već imao kolt u ruci i iz njega je sijevnulo. Brux se zagnjiše i padne na zemlju, a drugi metak obori Flynnu. Dixon je zatim htio pucati i u Smitha koji je također bio zatečen brzinom kojom se sve odigralo, ali je Tranter bio brži. Prije nego je Dixon treći put uspio okinuti, Tranter je povukao obarač, sa-

mo jednom, ali je i to bilo dovoljno.

Čovjek koji je ubijao svoje ortak i pomoćnike kako bi se u nezasitnoj pohlepi sam domogao velikog imanja Udruženja primio je plaću za svoje zločine.

Pošto je šerif Smithu srdačno prodrmao ruku i odjahao s preživjelim članovima potjere povevši sa sobom mrtve i ranjene, Smith uđe sa svojim u kuću. Tranter i Willmoth potraže u tami svijeće.

— Kakav krš! — reče Smith prelazeći pogledom po namještaju i zidovima. Svuda je bilo tragova borbe.

Willmoth se odjednom ukipi, zapilji u nešto i ispruži drhtavu ruku.

— Pogledajte tamo kod vrata!

Pa to su zlatne šipke!

I drugi su pogledali u tom pravcu. Masivna vrata od hrastovine bila su u sredini šuplja, a u šupljini je bilo pohranjeno Smithersovo blago. Neke su šipke bile ispale, a odoka se teško moglo procijeniti koliko ih je još u šupljini.

— Trista mu čuda! — usklikne Tranter. — Čini se da je zlata više nego što je stari lopov onom prilikom uzeo »Wells Fargu!

Willmoth se počese po glavi.

— Vrata su upravo zbog šupljine tako brzo popustila pod udarcima, ali u svakoj nesreći ima i sreće. Nasmijani, preko noći si se obogatio!

— Ne pričaj koješta, čovječe! — odmahne Smith rukom. — Zar mogu biti bogatiji nego što već jesam? — Rekavši to, rukom obgrli oko ramena djevoj-

IF

FOKUS

**KORIJENI
BUDUĆNOSTI**

ku pokraj sebe. — Sto je sve zlato ovoga svijeta prema najljepšoj djevojci Jugo zapada. Ja sam više nego zadovoljan, a ni vi se nećete moći požaliti.

— Mi! — zagledaju se dvojica kauboj.

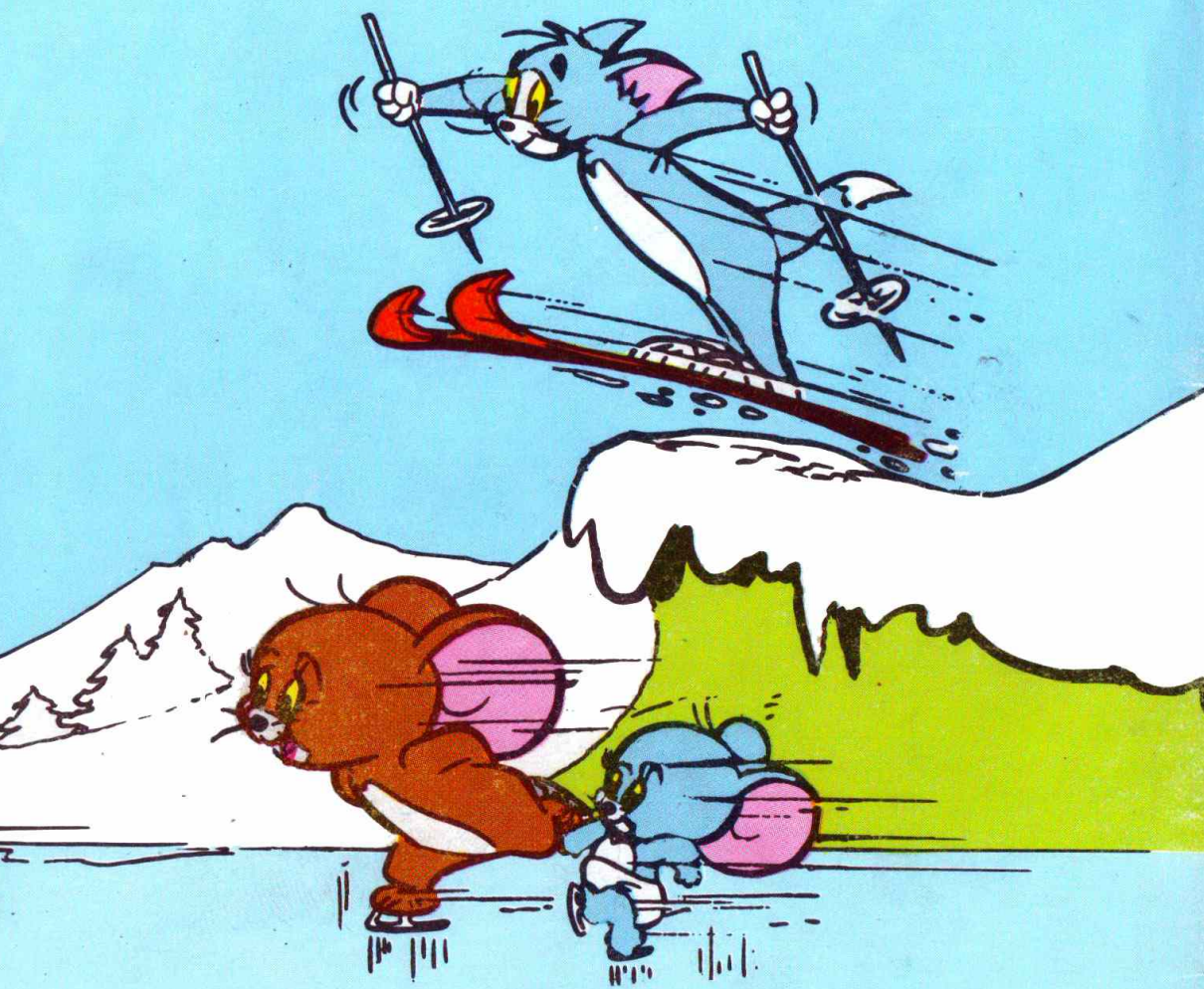
— Da, vas dvojica koji ste sa mnom išli kroz vatru i vodu. I

sama nagrada na pronađeno zlato donijet će čitav imetak. On je i vaš. Dijelili ste sa mnom zlo, pa sada podijelite i dobro. Od danas smo ortaci. — Nakon kratke stanke doda: — Sutra ćemo Dolo i ja u grad, a kada se vratimo, moći ćete joj čestitati kao gospodarici ranča »S Bar S« i gospodi Smith.

KRAJ

U PRIPREMI:

Frank Callahan:
INDJANSKO ZLATO

Uživajte svake druge srijede u pustolovinama svojih omiljenih junaka. Potražite poznato vam redovno izdanje »TOM I JERRY«, prikladno za svaki džep.